Waba Maa

Toimetus ja talitus: Wana Turu nr. 3.
Telefoni nr. 309.
Toimetaja kõnetunnid 10—12.
Toimetus awatud kella 8—1 õhtul.
Talitus awatud kella 8—5 peale lõunat.

Kirjade adres: „Waba Maa" Tallinnas, Postkast Nr. 72.

Üksik nummer 40 penni

Tellimise hind:
1 kuu peale postiga 7 m. 50 p. postita 6 m. 50.
3 kuu peale „ 22 „ 50 „ „ 19 „ 50.

Kuulutuste hinnad:
Nonpareille rea ruum kuulutuste kõrgel 75 lehe esiotsas ja tekstis 2 mark.
Kuulutused tulewad pöörd enne soowitawa numbri lehe kontoris ära anda.

Tarwitamata jäänud lühemad käsikirjad hävitatakse ära, suuremad saadetakse tagasi, i ekun margid juurde on lisatud. Käsikirjad, mis alaliste kirjasaatjate poolt ei tule, jääb tähelarwamata, kui neile tasumisest peale ei ole kirjutatud. Saadetawatel kirjatöödel peab täielik nimi adress all olema

Nr. 217. Esmaspäewal, 6. oktobril 1919 a. Ilmub 6 korda nädalas. II. aastakäik.

Farss-teater, Uus tän. 7. **Jüri Rumm**
II. seeria. Täna wiimast päewa! Gori pönew näitemäng lauludega.

Raamatupidajat
tarwitab Wiru maakonnawal. Rakweres.

Üks Jaapani herra
tarwitab linnas kaks hästi sissesõeatud tuba ühes menu keelt rõõnelewas perekonnas.
Palutakse teatada Pagari tän. 1, tuba nr. 4.

Täna lehes:

Soome ja Läti walitsused Tartu nõupidamistel tehtud otsused kinnitanud.

Inglise kuningas kindral Laidonerile kõrgemad Inglise aumärgid tähtsate teenuste eest annetanud.

Eesti wäerinnal paiguti suurtükitule wahetus. Waenlane Pihkwa sihil raudtee piirkonnas peale tunginud, kuid suurte kaotustega tagasi löödud. Meie lendurid Pihkwa linna kohal käinud.

Läti wäed Lieuenhofi mõisa ära wõtnud ja tungiwad edasi.

P.-L. Wene wäed Strugi-Belaja ja Wladimiri laagri jaamad tagasi wõtnud.

Põlew kiwi kütteainena.

Tallinnas nõutsa elektritee kawatsusel.

Walga linna saatus 12. 14. oktoobril otsustamisel.

Esimene Eesti naissõdur surma saanud.

Suurem raha kõrwaletoimetamine Ambla ühisplimatalitusest.

Otsekohene laewaühendus Prantsusmaa ja Eesti wahel.

Suur kingitus Tallinna waestelaste ajutustele.

1. nov. algab Saksamaa blokaad.

Suuduslik laen Lätimaal.

Saksa sõdatid röövinad Läti sõjawäemoona.

Saksa walitsus Baltimaa asjus nõu pidanud.

Läti märgukiri Saksamaale.

Riias keskpäewa ajal 1,2 miljoni rubla ära röövitud.

Inglise raudteestreigis ei ole muutust: kõigil sõjaministrel läbirääkimistel walitsuse ja tööliste wahel ei ole olnud tagajärgi; streigiliikmisele tunneb kaasa ka trade-unionid; walitsus korraldab kodanikkude kaitseliitu.

Ukrainas läks Denikini wastu alganud.

Ülemjuhataja staabi teadaanne.

4 okt. homm.

Wäerinnal muutuseta.

4. okt. õhtul.

Jamburi sihil raudtee ümbruses suurtükitule wahetus.

Pihkwa sihil paiguti suurtükitule waletus ja maakuulajate tegewus.

Põtalowo sihil maakuulajate tegewus.

5. okt. homm.

Pihkwa sihil katsus waenlane Pobduje ja Widowitshi küladest piirkonnast meie traattõkete lähenda, sai aga tagasi löödud.

Mujal muutuseta.

5. okt. õht.

Jamburi sihil Polutschie küla ümbruses ja raudtee piirkonnas tulewahetus suurajate wahel.

Pihkwa sihil tungis waenlane raudtee piirkonnas peale, löödi aga igal pool suurte kaotustega tagasi. Meie lendurid kõigio waenlase sõjataoga ja Pihkwa linna kohal suuremisclennul.

Mujal waikne.

Läti ülemjuhataja staabi teadaanne.

6. okt. homm.

Peale ägedat lahingut läksid meie wäed eile homm'kui Tsargradi ja Jadgiwai juures üle Düüna jõe. Lahing kestis terwe päew. Kell 6 õhtul wõtsime Liewenhofi oma alla. On saadud rikkalik sõjasaak ja üks suurtükk.

4. okt. õhtul.

Paremal Düüna kaldal kestab waenlase tagaajamine edasi.

Põhja-Lääne armee staabi teadaanne.

4. okt. õhtul.

Meie wäed wõtsid Strugi-Belaja ja [illegible] Gorbic ja [illegible] Paloori's waenlaste maakuulajate tegewus. Meie maakuulajad käisid Sara-Logu külas. Waenlane pommitas Murawejno küla.

Kindral Laidonerile Inglise kuninga nimel Püha Michaeli ja P. Georgi ordumärgid annetanud.

4. oktoobril, käis sõjawägede ülemjuhataja kindral-major Laidoneri juures Inglise sõjawäe missiooni esitaja Eestimaal, polkownik Herapath, ja annetas kindral Laidonerile, Inglise kuninga nimel, Püha Michaeli ja Georgi ordu märgid. Annetamise kaaskiri on allpool toodud.

Briti Sõjawäe saatkond. Pea-staab.
nr. G. 128 Liitriikide sõjawäe
3. 10. 19. a. saatkond, Soomemaa
Soomes. ja Balti riigid.
Helsingis, 3. oktoobril 1919. a.

Kindral Laidoner.

A. Mina olen Tema Majesteedi, Kuninga Georg V käest käsu saanud Teile kätte anda püha Michaeli ja püha Georgi ordu märgid rüütelkomanderi kraadi peale, mis Tema Majesteet on Teile annetanud, tunnistades Teie tenusi:

1. Enamlaste wägede Eestist wäljakõrjumises.
2. Saksklaste sissetungimise Eestisse tagasilöömises.
3. Lätimaa rahwuslike liikumise toetamises.
4. Põhja-Lääne Wene armee moodustamises ja toetamises.

B. Liitriikide sõjawäe saatkonna ülemna kindral-leitenant sir Herbert Gough'i G. C. M. G., K. C. B., K. C. V. O., nimel ja ka omalt, kui tema ajutise asetäitja poolt, on minul au Teile südamest õnne soowida selle aumärgi saamise puhul, millega Tema Majesteet Teie poolt Balti- ja liitriikide kasuks ülesnäidatud teenusi hinnanud on.

Kindralstaabi brigaadi kindral Marsh,
kindralleitenant sir H. Gough'i,
liitriikide sõjawäe saatkonna ülemna ajutine asetäitja.

Põlew kiwi kütteainena wäljasõidul Naissaarele.

Hiljuti käis salkkond Ajut. Kogu liikmeid Aegna saart ja sealset olukorda tundma õppimas. Eila oli samasugune wäljasõit aurik „Sekstantil" Naissaarele korraldatud, millest aga peale Ajut. Kogu liikmete weel kaub.-töösturministeeriumi esitajad, rahaminister J. Kukk ja ajakirjanikud osa wõtsid.

Et min. Raud seda wäljasõitu oli kasutanud katsetegemiseks põlewa kiwiga laewa katalde kütmiseks, siis kujunes see nii harwaldaselt huwitawaks ja erakordseks ekskursiooniks.

Peab kohe alguses tähendama, et katse põlewat kiwi kütteainena tarwitada hästi korda läks.

Kõikide sõitjate juurt oli juba alguses peale koondatud ainult põlewakiwi ümber ja kõiki huwitas küsimus kas wiib põlewa kiwi aur meid pärale. Alguses awaldati mitmesuguseid arwamisi. Kaasa sõitnud spetsialistid olid sealt koguni skeptilises tujus. Selleks oli neil ka põhjust, sest juba kohe pärast sadamast wälja sõitmist langes aur õige tublisti ja laew ronis aina tigu wiisi. Kuid peagi läks kriisis üle. Ka mõjus rahustawalt laewameeste seletus, et siin mitte põlew kiwi süüdi ei olla, waid „Sekstantil" masinad, mis palju auru raisata, sest ka kiwijõega kütes ei tõusta aur kõrgemale, ega olewat ka suuremat kiirust kätte saadud.

Kogu sõidu kestel peeti hoolega auru muutust ja täisi tarwilisi tundemärke silmas, tehti märkusi ning waatelti.

Kuid nagu ma juba alguses tähendasin, oli katse tagajärg enam kui rahuloldaw.

Et põlew kiwi ka harilikus aurukatlas auru tarwilises kõrguses suudab hoida, selleks olgu siin järgmine näitetabel:

Kell 9.34 min. homm., mil wälja sõitsime, oli auru kõrgus 100 n., masina kiirus 120 k., kell 10 langes aur aga 58 n. peale ja kiirus 100 k., kell 10,50 — kõrgus 45 n. ja kiirus 80 k. peale, kell 11 tõusis aga aur kunni 57 n., kiirus 105 k., kell 11,15 m. aga koguni 65 n., kell 11,26 m., mil Naissaare sadamasillale jõudsime, oli auru kõrgus 56, masina kiirus 105 k.

Silmas pidades, et „Sekstanti" katlad ainult kiwisõe kütte jaoks ehitatud on, siis peab tunnistama, et siin põlew kiwi täielikult kiwisõega wõistluse wälja kannatas, pealgi ei ole ka kiwisõega „Sekstandil" kõrgemat auru, kui eelpool toodu tabelis tähendatud, kätte saadud.

Kuid kui aga wõtta weel arwesse mõlemate nimetatud kütteainete rahalist wäärtust, siis jääb põlew kiwi praegusel ajal wäga spool wõistlust.

Näitusteks tarwitab „Sekstant" sõidul Tallinnast Naissaarele harilikult umbes 20 puuda kiwisüt. Arwates kiwisõe hinda keskmiselt 80 marka, oleksid sellega siis sõidu kulud umbes 600 marka. Põlewat kiwi kulus aga eilasel katsesõidul 23 puuda, arwame puuda hind 3 marka, mis hinna eest seda praegu müüakse, siis saaksime summa 69 marka. See on suur wahe ja kuigi ka kiwisüit poole mähem läheks, tuleks põlew kiwi ikkagi weel odawam.

Eilasel katsesõidul olid teiste hulgas ka kaasas inf. Urban, kaub.- ja töösk.-min. poolt, siis weel inf. Stark wabrikantide ühisuse poolt („Wolta" wabr.) ja inf. Saukas laewatehastest. Tagasisõidul oli huwitaw kuulda, et kõik nimetatud asjast huwitatud herrad katsega peaaegu täiesti rahule olid jäänud.

Kõik olid ühel ja samal arwamisel, et kui weel katlaid põlewa kiwi kohaselt ümber ehitada, siis põlew kiwi meil hulga kasulikum tarwitada on, kui kiwisüsi, kõnelemata weel puudest. Neidsamu mõtteid awaldas ka laewa mehaniker, kes uue kütteainega täiesti rahule jäi.

Loodame, et eilane proowisõit, meie töösturse-ettewõtetes põlewa kiwi tarwitusele wõtmise küsimuse lõpulikult päewakorrale on toonud ja selle lahendamiseks kaub.- ja töösturministeeriumi kõigest jõust tegewusse astub. Nagu kõik andmed arwata lubawad, peitub põlewas kiwis Eesti riigi kulla fond, mida realiseerima hakata tuleb, nii ruttu kui wõimalik.

H. W.

Tallinnas, 6. okt. 1919.

Tartu nõupidamiste järelkaja.

Tallinnas, 6. oktoobril.

Läti walitsminister telegrafeerib, et Läti walitsus Tartu konwerentsi otsused ratifitseerinud on.

Soome saadik Eestis teatab, et Soome walitsus Balti riikide konwerentsil Tartus tehtud otsused on kinnitanud.

Nii on siis Soome ja Läti walitsused tunnistanud, et Balti riikide huwid ühised on. Seda otsust wõis juba ette arwata. Iga kaugemale nägija riigimees peab tunnistama, et nelja naabrirriigi saatus niiwõrd üksteisega seotud on, et ühe hukkaminek ka teise kaasaskustumist tähendab.

Et saaks seista iseseisew Latwija kui enamlus Eesti enese alla mataks ja siis sõjakäigu Riia wastu ette wõtaks.

Ei saa olla iseseiswat Eestit, kui von der Goltzi wäed Latwijasse peatama jäänud ja sealt iga silmapilk meid üle ujutada ähwardawad.

Ei saaks püsida kaua ka iseseisew Soome, kui Suur-Wene imperialism Eestit üle ujutades siit merd mööda waba tee omale Helsingi wärawate alla awaks.

Ainult ühine wäljaastumine lääne- ja idapoolsete waenlaste wastu kindlustab Soome, Läti, Leedu ja Eesti tulewikku.

Meile eestlastele on aga Soome walitsuse otsus weel selle poolest tähtis, et ta neid sidemeid kõwendab, mis kahel sugurahwal juba sündimisest saadik weres.

Nõupidamiste tagajärg.

Balti riikide konwerents, mis Tartus 28. septembrist kunni 1. oktoobrini kestis, tegi oma otsusi kinnistel koosolekutel, millest osa wõtta wõisid ainult konwerentsi poolt tunnistatud ja wastu wõetud nelja Balti riigi diplomaatlised esitajad. Tartu konwerentsist ei wõtnud sõjawäe esitajad seekord weel mitte osa.

Kuna koosolekud kinnised olid, siis puudusid ka ministrite sekretäärid läbirääkimistel.

Rahuküsimuses otsustas konwerents Balti riikide wälisministrite allkirjadega Wene nõukogude wabariigi wälisasjade kommissari Tshitsherini nime peale raadiotelegrammi saata, milles teatatakse, et Eesti, Läti ja Leedumaa walmis on rahuläbirääkimistesse astuma. Läbirääkimise kohaks pannakse Tartu linn ette, kuna wastus kõige hiljemini 25. oktoobriks nõutakse.

Konwerents seadis kokku oma tegewuse programmi, nõudmised ja tinginised, millest teatatakse nõukogude Wenemaale, kui ka liitlastele. Programmis on kindlad kujul nõutud ilmtingimata Balti riikide riippumata iseseiswuse tunnistamist.

Ühtlasi peab Wene nõukogude wabariik kindlustust andma, et tema oma propagandaga iseseiswate riikide sisemisesse elusse ei segaks.

Wäga tähtis on see osa konwerentsi otsustest, mis räägib Balti riikide ühistest ja solidaarsetest ettewõtetest ja sammudest.

See asjaolu, et Balti riigid teadaandega ka liitlaste poole pöörawad, tunnistab, et Balti riigid oma rahu eelläbirääkimiste esimest samme kontaktis olles liitlastega tahawad astuda.

Kuid otsustaw sõna rahuküsimuses on weel kaasa rääkida Balti riikide rahwaesitustel, sest peale Eesti Ajutawa Kogu ei ole teiste Balti riikide rahwa esituste ette rahuküsimus weel kantud. (Estur)

Läti wälisminister Meierowitsch nõupidamistest.

Riia, 3. okt. (Latopress.) Läti wälisminister Meierowitsch wõttis Läti ajakirjanduse büroo juhataja jutule ja informeeris teda Tartu konwerentsi tööga: Muu seas seletas minister, et teatawaks takistuseks rahuküsimuses olewat see asjaolu, et Soome maapäew, mis 20. okt. kokku tuleb, weel pole saanud awaldada oma arwamist tähendatud küsimuse üle. Faktiline Balti riikide liidu teostamine algas sellega, et juba alus pandi polititilisele ja majanduslisele eeskawale, kuigi ainult üksikutes küsimustes.

Soomemaa Balti riikide nõupidamistel wastu wõetud otsused kinnitanud.

Tallinnas, 5. okt. Soome asemik Eestis, mag. Reijonen on teatanud, et Soome walitsus Tartus II. Balti riikide kongressi otsused on kinnitanud. Meie wälisministeerium ei ole selle kohta senni ametlikku teadaannet weel saanud. (Estur.)

Läti walitsus kõik otsused kinnitanud.

Tallinnas, 4. oktoobril. Täna teatas Läti wälisminister Meierowitsch Eesti wälisministrile Poskale, et nelja Balti riikide konwerentsil wastuwõetud ühise tegewuse eeskawa Läti walitsuse poolt ratifitseeritud on. (Estur.)

Päewauudised.

Otsekohene laewaühendus Prantsusmaa ja Eesti wahel.

Ühelt suuremalt Prantsuse laewasõiduärilt on ettepanek tulnud Calais'i ja Tallinna wahel otsekohest laewaühendust sisse seada. -ks-

Esimesed Eesti raudpurjelaewad,

mis ookeani sõiduks määratud, on Nobelessneri tehasele ehitada antud. Laewadele ktili panek on lähematel päewadel. Ehitaja on T. E. Laewaühisus. -ks-

2. Wene Kinnituseselts (asut. 1885. a.),

on ainuke Wene selts, kes praegu Eestis töötab. Kõik seltsi kapitaalid on koondatud Skandinawia riikidesse.

Põlewakiwi tarwitamine Rottermanni leiwawabrikus.

Nagu kuuleme, algawad täna ehk homme Rotermanni leiwawabrikus katsed põlewa kiwiga kütteainena tarwitamiseks. In.

James Caro,

Eesti asekonsul Manchesteris jõudis laupäewal Tallinna, kuhu ta paariks päewaks jääb. (Estur.)

Eesti majanduse-ühisuste liidu tegewus minewa aastaga wõrreldes

suureneb arwatawasti neljakordselt. Minewa aasta läbikäik tõusis 4 miljoni peale. Tänawu on juba ¾ aasta jooksul läbikäik üle 30 miljoni kerkinud. Nii wõiks liidu kaubanduslist tegewust aasta kohta neljakordselt suurenemuks arwata. mm.

Rakwere-Paide rahukogu koosistumised

on Narwas 14. ja 15 oktoobril. =u

Ei saa 20.000 eest hobust osta.

Watla laadal 29. sept. pakuti hobuse eest 20.000 marka, kuid omanik ei müünud weelgi, hinda liig madalaks pidades. =y=

Wahetuskaup kartulitega ja suhkruga.

Nagu „Sotj.-dem." kuuleb, on wahetusprojektil Tsheho-Slowaakiaga inf. F. Urban meie kaubandus- ja töösturministeeriumile andnud. Projektis on ette nähtud 1.200.000 puuda kartulite wõiksawedu, mille eest wõiks saada 60.000 p. suhkrut. Et ka mitte weokulusid rahaga maksta, selleks oleks tarwis weel 440.000 p. kartulid lisaks wäljamaale ära müüa ja koha peal 677.500 puuda. Terwe operatsiooni wiiks läbi E. tarwitajate ühisuste keskühisus.

Kuuramaa sündmustest.

Baltimaa asjus nõupidamine Saksa walitsuses.

Berliin, 3. okt. (STT.) Liitlaste teate puhul, et Saksamaale uus ultimaatum on saadetud, kirjutab ajaleht „Um 8 Uhr Abends": Saksa walitsus ei ole uuest liitlaste ultimaatumist ei ametlikku ega mitteametlikku teadet saanud. Õhtul on walitsuse koosolek, kus Baltimere maade küsimus arutuse alla tuleb. Eila saadeti Kuramaal olewatele Saksa wäeosadele käsk tagasimarssimist alata. Samuti nõutakse ka, et Wene wäeosades teeniwad Saksa sõjamehed sealt lahkuksid.

Läti wälisminister Meierowitsch nõupidamistest.

Riia, 3. okt. (Latopress.) Läti wälisminister Meierowitsch wõttis Läti ajakirjanduse büroo juhataja jutule ja informeeris teda Tartu konwerentsi tööga: Muu seas seletas minister, et teatawaks takistuseks rahuküsimuses olewat see asjaolu, et Soome maapäew, mis 20. okt. kokku tuleb, weel pole saanud awaldada oma arwamist tähendatud küsimuse üle. Faktiline Balti riikide liidu teostamine algas sellega, et juba alus pandi polititilisele ja majanduslisele eeskawale, kuigi ainult üksikutes küsimustes.

Soomemaa Balti riikide nõupidamistel wastu wõetud otsused kinnitanud.

Tallinnas, 5. okt. Soome asemik Eestis, mag. Reijonen on teatanud, et Soome walitsus Tartus II. Balti riikide kongressi otsused on kinnitanud. Meie wälisministeerium ei ole selle kohta senni ametlikku teadaannet weel saanud. (Estur.)

Läti walitsus kõik otsused kinnitanud.

Tallinnas, 4. oktoobril. Täna teatas Läti wälisminister Meierowitsch Eesti wälisministrile Poskale, et nelja Balti riikide konwerentsil wastuwõetud ühise tegewuse eeskawa Läti walitsuse poolt ratifitseeritud on. (Estur.)

Ukrainas läks Denikini wastu alganud.

Saksa sõjaminister Noske on teatanud, seltsi-dem. usaldusmeeste koosolekul Berliinis, et tema käju on andnud iga wähe peale uuid anda, kes sõjariisins Ida-Prantsusmaalt Baltimaale läheb, kuid kahjuks ei lase aga õnnetu keerdsõlm ka seal ennust wõigwaliaga lahti harutada, mis läheb waja waikset ja tugewat kaunatust.

Läti märgukiri Saksamaale.

Nagu „Vossj. Ztg." kuuleb, on Läti wälisminister Saksa saadikule Riias Kuramaal wiibiwate Saksa wägede asjus märgukirja ära andnud. Märgukirjas on pikk Saksa sõdurite nimekiri ära toodud, ning selle lõpuks küsitakse, kas Saksa walitsusel teada on, et weel Saksa wäeosad Läti riigi pinnal wiibiwad ja et kui teada, siis millega põhjendab Saksa walitsus oma wägede wiibimist Lätimaal.

1. nov. algab Saksamaa blokaad.

Riia, 4. okt. (Latopress.) Kopenhaagenist teatatakse: „Timesi" kuulmist mööda on liitlaste kõrgem nõukogu ühenduses Kuramaa küsimusega, marshall Fochi ettepanekul otsuseks teinud Saksamaa wastu tegudega wälja astuda. 1. nowembril algab täielik Saksamaa blokaad. (Estur.)

Raudteestreik Inglismaal.

Tähtis koosolek walitsuse ja tööliste esitajate wahel.

London, 3. okt. (Reuter.) Hommikul oli Dowingstreetis jälle koosolek, millest peale peaministri weel weotööliste ja ühinenud tööliste liitude esitajad osa wõtsid. Üleüldiselt arwatakse, et see kõige tähtsam koosolek oli, mis peale streigi lahtipuhkemist ära on peetud.

3480 rongi liikumas.

London, 3. oktoobril. (Reuter.) Täna liikuwate rongide arw on 3480, wäljaarwatud 900 maa-alusel raudteel.

Walitsus ajutab kodanikkude wäge.

London, 4. oktoobril. (Reuter.) Walitsus awaldas üleskutse krahwkondade lordleitnantidele ja linnapeadele, kodanikkudewäe moodustamise kohta, kelle ülesandeks oleks kriisisega wõidelda. (Estur.)

Läbirääkimiste tagajärg.

London, 4. oktoobril. (Reuter.) Ametlikus teadaandes nõupidamiste üle peaministri korteris, öeldakse: Pärast seda, kui raudteelased mitu ettepanekut tagasi lükkasid, pani peaminister wiimaks järgmist ette: Töölised ajuwad seitsmeks päewaks tööle, selle aja jooksul arutab walitsus kõik need raskused läbi, mis tema ettepanekute läbiwiimises takistuseks wõiwad olla. Punktid, mille kohta kokkuleppele ei jõuta, antakse wahekohtu otsustada. Peaks töölised ja nende esitajad wiie päewa jooksul arwamisele jõudma, et edaspidised läbirääkimised soowitawad ei ole, siis peawad nad uuesti streigist 48 tundi enne tema alustamist teatama. Kõik riistad antakse heas korras üle, kus juures streikijaid kui ka mittestreikijaid taga ei kusata.

Need ettepanekud lükati raudteelaste poolt tagasi. (Estur.)

Tradee-Unioni konwerents tuleb kokku.

London, 4. okt. (Reuter.) Tradee-Union tuli täna õhtul Londonis kokku. Koosolekul otsustati 7 selle kuu päewal ülemaaline Trade-Unionide konwerents kokku kutsuda. Selle wahe peal waimistawad saadikud, kes peaministriga läbirääkimisi pidasid ettepaneku, mille arwatawasti kõik ametiühisused omaks tunnistawad. Jutuajamises ütles Ogrady (Estur), et konwerents wahekorras walitsuse ja raudteelaste wahel püüab selgusele jõuda. Weel teatas Ogrady, et seisukorras mingisugust muutust ei ole juhtund, aga siiski ei ole setlukord lootusteta. (Estur.)

Tallinnas, 6. oktoobril.

Raske on üleüldist ja selget pilti kõige selle kohta saada, mis Kuramaal praegu sünnib. Üks on aga kindel, et seal kõige pealt suured salgad Saksa wäge von der Goltzi juhatusel on olemas, kes nii hästi Saksamaa tagurliste elementide, kui ka Balti aadeli kõige suurema wetuse osalised on. Teiseks asuwad seal mitmesugused wäeosad, mis wenelastest koos seisawad ja kelle siht on ühise monarhistlise Wenemaa ülesehitamine endise keiserriigi piirides.

Ei ole mingisugust kahtlust, et wäeosad, mis Kuramaal mitmesuguste nimede ja mitmete juhatajate all asuwad, igatahes mitte Balti riikidele sõbralikud ei ole, waid otsekohesed waenlased. Ja sellest selgukohast wälja minnes tuleb ka asjaolusid, mis praegu Kuramaal walitsemas, hinnata.

Ühest küljest on Saksa sõjapartei omaks ülesandeks teinud neid kaotusi, mis Saksamaale läänes osaks saanud, idapool Baltimere meil kuidagi wiisi kompenseerida; siin astuwad neile abiks Balti aadeli kihid, kes oma politiilist ja majanduslist surma suurmaapidamise läbi ette ära näewad ja katsuwad ühisel jõul wõimu Kuramaal oma käes pidada, et parajal silmapilgul Läänemere iseseiswaid riike häwitada ja uuesti feodaal surwet siin matsma panna.

Sellega on seletataw abi ja toetus, mis Goltz Saksamaalt ja Balti aadelilt saab.

Teiseft küljest ei suruda ka Wene puutagurlised ollused sellega leppida, et mitmed osad endisest Wene impeeriumist on endid temast eraldanud ja loonud iseseiswad riiklised organismid. Bermonditaolised sõjamehed, kelle taga tugewad organisatsioonid seisawad, ootawad parajat silmapilku, et surmahoopi anda Baltimere noortele riikidele.

Et siht üks, sellepärast on ka täieline kokkukõla nii hästi Saksa kui ka Wene wäeosade tegewuses.

Kahtlemata petab Eestile kõiges selles suur hädaoht ja ainult liitriikide sirgesooneline poliitika suudaks hädaohu lõpuni kõrwaldada.

See seisab ka otseksheses kokkukõlas liitriikide eneste eluliste huwidega.

Wiimased on ka tõesti kõige pealt Saksa walitsusele ultimaatumi ette pannud, et wiimane wõibimata asuks Saksa wägede, staapide ja ametkondade ewakueerimisele Kuramaalt. Nõndasama nõutakse, et kõik Saksa sõlbatid, kes peale demobilisseerimist on astunud Wene korpusesse, peawad sealt lahkuma. Nõudmise mitte täitmise korral ähwardatakse mitmesuguste surweabinõud Saksamaa wastu tarwituse wõtta.

See ei ole mitte esimene nõudmine, mis liitriikide poolt Saksamaale selles küsimuses ette pandud. Senni on Saksamaa suutnud end mitmesuguste wabanduste abil nõudmiste täitmise eest kõrwale hoida. Kuidas ta praeguse nõudmise peale wastab, ei ole mitte teada, kuid kindel on asjaolu, et ta ka nüüd nii palju kui see tema wõimuses seisab wastupuiklema hakkab.

Meil aga tuleb walmel olla, et waritsew hädaoht lõunast mitte ootamata meile peale ei langeks.

Eesti sõdur on Landeswehri sõjas juba näidanud, et ta seisukorra tõsidusest aru saab. Loodame, et ka igasugune uus kallalekippumine Balti aadeli poolt, üksköik, missugusel kujul see ka ei peaks sündima, meie wahwa rahwawäe poolt kõige kindlamat wastuseismist leiab.

Sepitsustele ja intriigidele Kuramaal tuleb lõpp teha enne kui hädaoht seal selgesarnaseks muutub, et temaga raske on wõitelda.

Seda nõuab Eesti maa ja rahwa tulewik.

Maaseaduse § 1 wastu wõetud

3. oktoober on ajalooline päew. Nüüdsest peale on Eesti maata rahwa maasaamise loomised seaduslisteſse wormidesse walatud.

Asj. Kogu wõttis maaseaduse esimese paragrahwi lõpulikult wastu ja sellest otsusest oleneb nüüd, missugused maad rahwa kätte lähewad, missugusel määral maanälg Eestis kustutatud saab, kui sügawale ulatab see hoop, mida ajalugu äraiganenud mõisnikusõjusele annab.

Wastuwõetud seaduse järele lähewad riigi kätte ühe korraga kõik rüütli- ja kirikumõisad, üle 2 miljoni dessatiini maad. See maa oli umbes 700 perekonna käes, kuna samal ajal maal ½ miljoni inimest wõõral wäljal, wõõra saha taga kõndides tööd pidid tegema. Mõisad wõõrandatakse ühes inwentaariga, et loomad ja põllutööristad maata rahwa kätte üle wõiks minna. Nõisama lähewad ka kõik põllusaadusi töötawad ettewõtted, mis mõisates asuwad, nagu wiinawabrikud, metereid jne. riigi omanduseks.

Teisel kuigemisel wõeti maaseaduse eelnõu § 1 sarnasel õnneturl kujul wastu, et tema järele ka osa talukohti ning kirikualused maad ja surnuaiad wõõrandamisele oleks tulnud. See seisukoht ei rahuldanud wist ühtegi erakonda Asj. Kogus.

Nüüd on see hädaoht kõrwaldatud. Töörakonna ettepanekul, millega ühinesid ka sotsiaaldemokraadid, jäawad kõik talukohad ja ka n. nim. karjamõisad wõõrandamise alt wälja, kui nemad rüütlimõisate omanikkude päralt ei ole. Pahema tiiwa arwates peab käesolew maaseadus mõisnikkude suurmaaomanduse ja feodaalklassi ära häwitama, mis inimesesöö edukistajaks ja eriti meil Eestis riiklise iseseiswuse haukaewaja. Talupoegade maid ei ole Töörakond ja sotsiaaldemokraadid Asj. Kogus wõõrandada tahtnud. Kõik, mis sellest wäljaspool punastamatalt räägitakse, on maalitlaste ja rahwaerakondlaste tuntud wõtted.

Sotsiaaldemokraatide toetusel wõeti wastu ka teine Töörakonna ettepanek, mille järele surnuaiad, kirikute ja kloostrite alusmaa ühes tarwilise õuemaaga wõõrandamise alla ei tuulu ning kogudustele endist wiisi tarwitada jääwad. Meil ei ole kunagi soowi olnud maaküsimust surnuaedade ärawõtmise teel lahendama hakata, nagu seda maalitlased isegi Asj. Kogu kõnetoolilt piüdsid seletada. Need kirikumõisad, mida kristlik-rahwaerakond kunni 150 tiinuni alles tahtis jätta, lähewad maata rahwa kätte, nende kätte, kes seda ka senni palehigis harisid — kirikuherradele kõrget renti makstes.

Wastu wõeti ka kolmas Töörakonna ettepanek, mille järele mõlsarentnikkudel ühe mõisa inwentaar wõõrandamata jääb, kui nim. isikud juba minewal aastal teesii mõisat pidasid ning rendilepingu nüüd tagant järele tehtud ei ole. On aga tähendatud rentnik ise rüütlimõisa omanik, siis wõetakse ka tema inwentaar ära. Wõõrandamise alt waba on peale muu ka kirikumõisate ja maade rentnikkude inwentaar. Need on peajooned maaseaduse § 1, nagu see Asj. Kogus wastu wõeti.

Mis tahtsid aga parempoolsed (maalitl, kristlikud-demokraadid ja rahwaerakond?)

Parema tiiwa poolt oli esimese paragrahwi kohta terwe rida paranduſi ette pandud, mis lühidalt kokku wõttes järgmist sisaldasid: mõisad tulewad mitte korraga, waid järkjärgult wõõrandada, kas nõii tümnete aastate jooksul; mõisa keskkohti ühes 300 t. maaga ei tohi puudutada, kui seda äärmine häda ei nõua: igale mõisnikule perekonnale jäetagu mõisa süda ühes 300 dessatiini põlluharimiseks kõlbuliku maaga alles. Sellele lisas kristlik rahwaerakond weel juure, et kõik kirikumõisad, kus kunni 150 tiinu maad, mitte wõõrandamise alla ei kuulu.

Oma seisukoha kaitseks korrati paremalt poolt ka wiimasel Asj. Kogu koosolekul wanu tuntud wõtteid: kui mõisad kõik ära wõetakse, läheb riik näljale wastu; wäljamaal peetakse meie radikaal-maareformi enamliseks, mis Eesti iseseiswuse lõpulikku tunnistamise nurja ajab; rahwaerakondlane Lõo tõi isegi seda ette, et Eesti mõisnikkude pojad frondil wõidelda ja sealt wõetawat nende wanemate käest maa ära.

Mõisast töörakondlased kui ka sotsiaaldemokraadid leiawad, et just see nälja organiseerimine oleks, kui mõisad mõisnikkude kätte edasi jääksid ja järkjärgult wõõrandamisele tulekski, sest siis kooritakse mõisast weel wiimane wälja, mis wõtta on, ja mõne aasta pärast peaks riik täiesti laastatud mõisad kokkulangemud hoonetega, ilma inwentaarita ja söötis põldudega üle wõtma. Peale selle jätaks mõisate järkjärguline wõõrandamine mõisnikud oma senistele kohtadele ja feodaal korra kandjad mängiksid endist wiisi maade omanikkudena tähtsat ning kardetawat osa meie riiklises elus. Mõisasüdamed oleksid nendes pesitsewate mõisnikkudega, nagu rahwaesindaja kui Oleski öieti tähendas, Eesti rahwale walusaks pinnaks silmas.

Mis puutub wäljamaa arwamisesse, siis teame meie, et seal nii samma nagu meil mitu arwamist on. Üleüldiselt saadakse aga wäljaspool wäga hästi aru, et Eesti oma maaküsimuse radikaalselt ära peab otsustama. Ei wõta meie seaduslisel teel mõisasid ära, siis wõib rahwas maad wägiwallaga omandada, nagu meie seda Wenemaal nägime—ja seda ei taha wist keegi. Rahwasaadik H. Piip, kes alles hiljuti wärskete muljetega Londonist kodumaale jõudis, kinnitas, et maareformi Eestis mõistetakse wäljaspool täiesti kui meie sisemise elu asendamist. Ning sellele lisas peaminister O. Strandmann juure: kui meie ka rahwaerakonna ettepanekute järele oma maasead. läbi wiiksime, siis leidub wäljamaal ikkagi ringkondi, kes meid enamlasteks tembeldawad. Maareformi teostamisel peame meie oma südametunnistuse järele otsustama, nii nagu see meie rahwa soowidele ja eluhuwidele wastab; sest ainult siis wõib Eesti riik, kui ta seesmiselt tugew, kindlalt püsida.

Mis puutub odawasse wõttesse, et mõisnikkude pojad lahingutes on ja sellepärast üks osa mõisasüdameid wõõrandamata peaksid jäämа, siis oli rahwaesitajal L. Oleskil õigus, kui ta küsimusega parema tiiwa poole pööras: kui meie mõisad alles jätame, mis wõtlewad siis need sõdurid, kes ka frondil wõitlewad, kuid kellel maalappigi ei ole. Ja sarnaseid on tuhat korda rohkem kui mõisnikkude poegi.

Ning lõpuks, kas oleks siis tõesti see meie rahwale wastuwõetaw, et iga mõisniku perekonnale mõisasüda ühes kolmesaja dessatiini maaga alles jääks? Sarnaseid mõisaomanikke oleks meil ligi 650, rüütlimõisasid aga 1062; nii peaks siis paremposlsete soowi järele umbes pooled mõisad seniste parunite kätte edasi jääma. Ei, need nõudmised ei tule rahwa südamest!

Hääletamine oli nimeline, et jäädawaks teha seda ajalooliſt silmapilku. 55 häälega 21 hääle wastu otsustas Asj. Kogu maaseaduse §1 laiemate rahwahulkade nõuete kohaselt maksma panna. Asj. Kogu enamus on sellele truuks jäänud, mis ta walijatele lubas. Ta ei wõinud olla hunt lamba nahas, kes walimiste ajal häälte kogumiseks põhjalikku maauenduſt lubas, kuid nüüd feodaalherradele silmi pilgutab. Rahwaesitus on jäänud oma nõuete kõrgusele, kui ta parema tiiwa ettepanekud maaseaduse moonutamiseks tagasi lükkas.

„Waba Maa“

tellimine oktoobri kuu peale kestab edasi!

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid Eestis.

Tallinna tellijad saawad lehe hommikuse postiga kodus kätte.

Tallinna-Narwa liinil on leht postiga tellides ilmumise päewal käes.

Tallinna—Tartu ja Tallinna—Pärnu liinil on leht üksiku numbri müügil saada juba ilmumisepäewal.

Kodumaalt.

Suurem tulekahju Harjumaal.

28. sept. oli Harjumaal Paunküülas suur tulekahju, mille ohwriks langesid Kuke talu kuiwatusehoone, millest tuli algas, elumaja ja rehetuba, siis weel Uustalu talu elumaja rehetoaga koos, ajad laudad, wihtlemise saun ja kõik majakraam, riided ja põllutööriistad ja masinad, pekseſud rukkiwili ja peale 400 puuda härjapeaheinu. Isegi kaewuwinnale ei annud tuli armu.

Uustalu omaniku Uueti kahju ulatab peale 120 tuhande marga. Ka Kuke talu omanikul Kukel on kahju suur. Temal põles elumajaga ühes kõik pekseſud rukis ja suiwili. Tuli alganud Kuke talu wiljakuiwatuse majast, wist liia kütmise tagajärjel ja läinud kange tuulega alla tuule elumajade kallale. Kippel.

Kurgnhaigus Lihulas.

Läinud nädalal jäi siin tütarlaps haigusesse, mille arst tunnistas difteeriaks. Kuna rahwas siin haiguse külgehakkawust suurt arwesse ei wõta, siis on karta, et see kardetaw taud ka laiali laguneb.

Lihulasse, kui rahwarikkama ümbruskonna keskkohta tuleks arst ametisse seada. Praegu on siin arstlise abi andjaks ainult welsker. =y=

Wargused Wõhmutas.

Öösel wastu 27. sept. warastati Wõhmuta walla Türje külast Remmeli pere hobune. Teine hobune warastati Karinu külast. Madise peresi, Leemeti talust wildi wanker ja kahed hobuseriistad ära. =el.

Naisõpilase wabasurm.

28. septembril laskis 16-aastane koolitüdruk tütarlaps Wõhmutas enesel kuuli läbi, ise magadis asemel wihides. Surm oli silmapilkne. =el.

Enur raha kõrwaletoimetamine Ambla ühisplimatalitusses

oli. 30. aug., milles ilmsüüta inimesi kahtlustati. Selgsi raha 22.000 marka ja meierei Olga Kääriku riideid 8000 marga wäärtuses olid kadunud. Süüdlasena kahtlustati wana meierit, kes kahe aasta eest enese Ambla ühismeiereist lahti wõttis. Käidi tema kodus otsimas, aga mingit kahtlast ei leitud.

Maakonnawalitsusest tuli käsk Olga Kääriku ennast läbi otsida. Läbi otsides leitigi tema korterist ja meierei ruumidest, mitmesse kohta ära peidetud, peale 17.000 marga raha. Peale otsimise, kui mitlitsad ja teised kohtuametnikud ülewal korral meierei toas raha üle lugema hakkanud, keeranud meier toauksе luku; kuna ise jõkke jooksnud, et end ära uputada. Et aga wesi madal ja külm olnud, siis jooksnud ta tagasi.

Ametnikud pole muidu toast wälja pääsenud, kui lõhkunud akse maha. Meier K. wiidi 15. aug. wangina Paide, kus ta kautsjoni wastu wabaks lasti kunni kohus asja selgitab.

Imeks tuleb panna, miks antakse ehk ustakse seltsi nii suur summa ilma kautsjonita isiku kätte. Enne hoiti seltsi raha apteegis, mulekindlas raudkapis. Olga Käärik tunnistanud, et tema wõtnud sellepärast üleemalnimetatud summa ära, et tema riided ära olla warastatud. Kippel.

Tapa laata

peeti 30. septembril esimest korda, mis rahwa poolest keskmine oli, sest et 29. sept. Amblas laat oli. Kaupmehi oli kaunis rohkesti. Laadaplatsi raha kogus 650 marga ümber alewi heaks. Tööhobuse hind 4000—8000 marka. Kartelajaid polnud nähagi. Kippel.

Wiljandis

on kohalise ajalooliſe muuseumi seltsi ajutamine käsil. 1. okt. ärapeetud koosolekul waliti toimkond, kes seltsi põhjuskirja wälja töötama ja registreerima peab ning esimesi sammusid astuma muinaswara kogumiseks maalt. Kawatsetud on korjamise põhjalikuks läbiwiimiseks mobiliseerida kõik maakonnas olewad sellekohased jõud. Estalgsed ruumid kooskäimise ja kogude jaoks annab „Koidu“ selts.

Uulitsatellikumine on 1. okt. saadik linnakomandandi poolt kl. 11 õhtul kunni kl. 4 hom. keelatud. Kulubad, mis makswad ainult isikutunnistuse ettenäitamisel antakse wälja komandantuuris.

Õnnetus surmaga Tarwastus.

Wäliste külas jäi mölder Jüri Anderson 26. sept. weskis kuuehõlma pidi ratastę wahele ja sai nõnda raskesti pigistada, et surm koha peal tuli. =dl=

Maksude nõudmine seismas.

Luke, Homuli, Sooru, Walga ja Paju waldades on kunni piirikõsimuse lõpulikku otsustamisení maksude sissenõudmine seisma pandud. ü.

Walga saatuse otsustamiseks

tõine pandaw Walga elanikkude lugemine on 5.—7. okt. peale 12.—14. okt. peale kindlaks määratud. Nüüd peab elanikkude rahwusline koosseis otsustama, kas arwatakse Walga linna Eesti, wõi Läti alla. Iga eestlane olgu oma koha peal.

Kool.

College'is

sünnitab kodaniku-õiguse ettelugeja J. Uluots oma tegumiisiga kuulajate keskel põhjendatud pahameelt: eila õhtul pidid nad järgimööda kolmat korda petetutena tunnilt tagasi pöörama — ettelugejat ei ilmunud. Esimesel õhtul oli hr. Uluots wähemalt nõnda wiisakas, et tarwilikuks pidas oma puudujäägiist kuulajatele teatada, kuid kahel järgmisel korral on ta selle nähtawasti üleliigseks pidanud ja kuulajad oodaku teda ilmaasjata kunni tunni lõpuni. Ometi on kuulajad täieealised teenistuses seiswad inimesed, kellel iga tund kallis ja oma otstarbe peale jagatud.

Wähemalt college'i asjaajaja peaks hoolitsema, et lektori puudujäämisest saaks kohe tunni algul teatatud. Kuulaja.

Tallinna õpetajateseltsi peakoosolek

on täna õhtul kell 6 linna tütarl. kommertskooli ruumides. Päewakorras on mitmed põnewad küsimused, nagu aruanne märgukirja üle haridusministrile, õpetajate maa muretsemise küsimus, paiukimäära küsimus jne.

Eestimaa põllumeeste Keskseltsi põllutöökoolides algab töö

põllutöö keskkooli 1. klassis 15. oktoobril, põllutöö talwekoolis 1. nowembril. Mõlematesse koolidesse wõetakse mees kui ka naisõpilasi.

Harju-Triigist.

Neljа-aastast koolisundust on siin wõimata teostada juba koolide puudusel. Tuleb leppida kolmeaastase koolisundusega.

Warase kooli algusе wastu on ainult mõned wanameelse ilmawaatega isikud. Kuid kartus kohtu alla sattuda mõjub siingi. M.

Narwere linnawolikogu linna kulul usuõpetuse andmise tagasi lükanud.

Kooliwanem herra Ruutopõld tegi 1. okt. linnawolikogu koosolekul ettepaneku 1800 marka määrata usuõpetuse tundide eest linna koolides 1. okt. aasta lõpuni. Wolikogu 13 wastuhäälega 6 hääle erapooletuks jäämisel, otsustas ettepanekut tagasi lükata. =u=

Sõrewere walla õpetajate walimise

üle ilmus siin lehes 24. sept. nr. 207 kirjeldus.

Sihtlik meesõpetajate walimine, nagu hr. Ollepa teendab, ei wasta tõele: walitud said ka naisõpetajad. Et üks diploomita „seltsimees“ „kindlale kohale“ upitati, tuli sellest, et ta diploomiga naisõpetajad „üle trumpas“.

Potsepp Waarmann, kes mitte maalitlane, waid töörakondlane, kaitses seltsukohta, et ühesuguse haridusega isikutest soowitawam see, kes pikemat aega koolis ja seltskonnas edukalt töötanud, mille tunnistajaks terwe koolikord, kes temas, Waarmannis, esitatud.

Haridusekogu liikmed.

Tartu ülikooli uued õpejõud.

Haridusminister kinnitas ametisse 1. oktoobrist järgmised Tartu ülikooli õpejõud.

1) Helsingi ülikooli filosoofia doktori Kalle Väätsälä matemaatika loodusteaduskonnas puhta matemaatika õpetoolile professoriks. Soomlane, sündinud 1893. a.

2) Wladimir Kusmin-Karawajewi õigusteaduskonda, kaelakohtu õiguse õpetoolile professoriks. Wenelane, 60 aastat wana. 1895—1905 Aleksandri sõjawäe juridilise akadeemia korralik professor, 1918. a. peale Petrogradi ülikoolis ja kõrgemate ajaloo kirjandusliste ning õigusteaduslistel kursustel ettelugemisi pidanud.

3) Mag. Nikolai Maimu õigusteaduskonna riigi õpetoolile professor kohustetäitjaks. Eestlane, sündinud 1884, riigi õiguse magistrant.

4) Finansõiguse doktori Eduard Berendtsi õigusteaduskonna finans ja kaubanduse õiguse õpetoolile professoriks. Wenelane, sündinud 1860.

5) Loomaarst Johannes Zimmermani loomaarsti teaduskonna zochügiena õpetoolile dotsendiks. Eestlane, sündinud 1882.

6) Loomaarst Johann Ainsoni loomaarsti teaduskonna pataloogilise anatoomia ja lihawaatuse õpetoolile dotsendi kohustetäitjaks. Eestlane, sündinud 1873. a., praegu Eesti Asutawa Kogu liige.

Narwa elu.

Rentei seletus.

„Waba Maa“ nr. 214. kirjutab „rf“ Narwast muu seas: „Oli kord ka Narwa renteis Põhja-Lääne Wene walitsuse rahasid ümber wahetatud.“

Selle kohta teatan, et Narwa rentei kunagi Põhja-Lääne Wene walitsuse rahasid wahetanud ei ole.

Renteiülema k. t. A. Uuli.

Wene ametlik ajaleht ei wõta Wene raha raha wastu?

„Põhja-Lääne Armee Teataja“, mis Narwas pikukese lehena ilmub ja peaasjalikult ainult sõjalisi teateid toob, on naljataste kritisiseſse satunud: et wõta toimetus enam tsaariegseid markasi et ka oma Põhja-Lääne armee Wene raha, mis alles kõima on pandud, mitte wastu.

Juba terwe nädal ei ole „Teataja“ Narwas ajalehemüüjatelt mitte saada. Lehemüüjad lahutawad käsa ja kaebawad: Wene leht ei wõta Wene rahasid wastu, waid nõuab Eesti raha — kas see pole hull olema. Iga riik peaks ikka oma raha wastu wõtma aga wist ei arwa tähendatud ajalehe wäljaandjad, Põhja korpus, oma rahaga läbi tulema, et neid wastu ei wõeta. =rf.

Kirik.

Kõrts kirikuks.

Kui asi waimulikule kasulik nättab olewat, siis kõlbab meil ka kõrts kirikuks. Sarnasest loost jutustab „M. Maa“:

Haeskas Waljala kihelkonnas on see wiisiks, et kooliõpetajad ja ettelugejad lapsi ristimed, sest et kirikuõpetaja koju ristima ei tule. Pastor Pundt ootab harilikult ni kaua, kunni õnnistamata lapsi külasse juba poole tosina osa kogub, mis „töö korraga ära tasub“, ja siis sõidab alles kohale.

Nii oli Haeska naistel mitme kuu jooksul jälle pool tosinat lapsi ristimisteks ja õnnistamiseks kogunud. Maksis juba waimuliku järele saata. Et pastor Pundtil parajasti linnareis ees oli, ja aega wähe, leppis kirikuõpetaja: toogu naised lapsed tee äärde Haeski kõrtsi kokku, kus siis pastor oma töö koju sõites ära teeb. Ja nii sündiski, et üleminewal pühapäewal kiritherra Haeska küla lapsukesi kiriku asemel kõrtsis ristis.

Mehed muigawad ja sõnawad: „Kahju ainult, et kõrts „mahajäetud“ oli ja sama paigas ka kohe „tiitejalga“ ei saanud wõtta.“

Ajakirjandus.

„Postimees“ tuhka puistamas.

„Maaseadus kolmandal lugemisel Asj. Kogus wastu wõetud“, kirjutab „Postimees“ laupäewases numbris raswaste tähtedega. Sedasama kinnitab ka A. B-n (Asj. Kogu liige A. Bachmann) sellesama lehe juhtkirjas ilma punastamata mitu korda, olgugi, et igaühel teada, et maaseadusest alles esimene paragrahw kolmandal lugemisel wastu on wõetud. Sealt poolt ei tule sarnased „wõtted“ meile igatahes mitte ootamata!

Mis ajab siis rahwaerakondlasi ärewusesse?

See selgub sellestsamast juhtkirjast, kus öeldakse, et ei olewat wastu wõetud „terasest raiutud paragrahwe, mis seadusele tüsedusе annawad.“

Missugused on siis need parema tiiwa „terasest paragrahwid“. Nimelt: mõisasüdamed 300 tiinu maaga jäetagu mõisnikkudele alles, mõisad wõõrandatagu järk-järgult mitte ühe korraga, pastorite 150 tiinulised kirikumõisad olgu puutumata jne. Et need „raudsed paragrahwid“ läbi ei läinud, selles olewat süüdi töörakondlased.

Töörakond on teinud, mis tema kohus teha oli. On täitnud seda, mis ta walijatele lubas. Walimiste ajal kahtlasest „punasusest“ nõretawa rahwaerakonnaga, kes nüüd lambanahast wälja pugema on hakanud, et ühes koos maaliidu pasunasse puhuda, seda ei saa töörakond teha. Wiimasele on maata rahwa kasud tähtsamad kui mõisnikkude perekondadele mõisasüdamete alleshoidmine.

„Maaliit“ walmistab „wäljawee kaupa“.

Laupäewane „Maaliit“ toob Asj. Kogu koosolekute kirjeldusе all teate, et töörakondlane Kalbus olewat ette pannud mõisarentnikkudelt, kes rüütlimõisa omanikud on, inwentaar tasuta ära wõõrandada.

Meie ei usu, et „Maaliidu“ toimetusel teadmata on, et tasumääramine mõisa inwentaari eest, nimelt 1914. a. hindade järele, just töörakonna ettepanekul seaduse eelnõusse üles on wõetud.

Kuid nähtawasti walmistab naaber hoolega „wäljawee kaupa“ Ohtu-Euroopasse, sellepärast on kõik abinõud lubatud, kui nad aga eesmärgile lähemale wiiwad.

Tallinna Eesti Kaupmeeste seltsi peakoosolek

peeti ära eila „Lootuse“ ruumides. Kokku olid tulnud umbes 100 liiget. Tähtsimaks päewakorrapunktiks oli kaubanduslise tegewuse ülewaade, milles silmapaistwa sündmusena esines käesolewal suwel Rootsist tellitud 100-tonniline suhkrukaup, Kaupmeeste seltsi nimel olid hra E. Saarepera j. t. Rootsi äri „Estooniaga“ 100 tonni suhkru peale lepingu teinud 7½ idamarka kilo (2½ pool naela). Ettewaatamata kombel olid aga Kaupmeeste seltsi esitajad Rootsi äri liiaks palju ilma kindlustuseta usaldanud, mille tagajärjel selts suhkrukaubaga ülusti sisse kukkus. Nimelt oli Rootsi äri poolt lepingusse asendatud märkus, et „hinna kõrgendus on ette nähtud“. Et Tallinna Kaupmeeste seltsi esitajad niisuguse tingimisega nõus olid, siis andis see Rootsi äri le wõimaluse ostjaga „mitte just aumehelikult ümber käia,“ nagu üks seltsi liikmeest koosolekul tähendas. Suhkurt ei saadetud õigeks ajaks kohale. Järelpärimise peale wastati Stockholmist: „idamargad pole enam kursis, saatke Rootsi kroonisid.“ Alles tungiwa nõudmise peale saadeti kõigist 40 tonni Tallinna. Ülejäädawa osa — 60 tonni — kohta teatati aga Rootsist, et suhkru hind wahepeal tõusnud ja nüüd 14 idamarka kilost tuleks maksta. Niisugust hinda wõida äri just lepingu põhjal nõuda (hinnakõrgendus ette nähtud). Ei sellehinnaline suhkur seltsil endal Tallinnas juba 14 Eesti marka nael oleks tulnud maksma, siis polnud pstu peale

enam mõeldagi; teiselt poolt aga sattus selts täbarasse seisukorda: ettetellimiseraha oli wastu wõetud ja pealegi nii, et pärast wõimalik pohnud selgeks teha, kui palju keegi kas ida- wõi tsaarirraha oli sisse maksnud. Raskusest saadi sel teel üle, et mujalt suhkurt telliti.

Ettetellitud petrooleumist on osa juba kohale jõudnud.

Kauba tellimise ja wäljasaatmise kuludeks oli selts 2 protsj. kauba hinnast määranud, sellest 1 protsj. seltsi kassasse ja 1 protsj. kaubanduse-kommisjoni liikmetele töötasuks. Seltsi liige Pärt oli aga, kuigi kaubanduse-kommisjoni teadmisel — endale weel 1 protsj. (5200 marka) waewatasuks wõtnud ilma, et koosolekul selle kohta oleks põhjendusi ette toonud. Koosolek otsustas Pertilt seda raha tagasi nõuda ja teda senniks rewisjonikommisjoni liikme kohuste täitmisest wabastada, kunni arwed õiendatud.

Edasi kantu ette aruanne kaupmeeste kongressi üle. Tektisid elawad waiesused peaasjalikult liidu osamaksu suuruse kohta. Nagu teada, otsustati kongressil kaupmeeste ärilise liidu hääleõigusliseks osamaksuks määrata 5000 marka, kuna 1000-margaline osamaks ainult sõnaõiguse annab. Kongressil läksid Tallinna kaupmeeste seltsi esitajate waated selles asjas, terawalt lahku. Üks osa saadikuid (Saarepera, Ploompuu j. t.) nõudsid kindlalt 5000 osamaksu, kuna suurem osa (Sõerde) j. t.) 1000-margalist osam. wäikekaupmeestele kohasemaks pidas.

Nõhuwa hääleenamusega otsustab koosolek osamaksuks 1000 marka määrata, mis ühtlasi ka hääleõigust annab. Kes seltsi esitajatest seda otsust Liidus ei taha kaitsta, see kutsutakse ära.

Koosolek otsustas et selts enda 555 liikmega wiibimata liitu astub. seltsi kassast iga liikme pealt 5 marka liikmemaksuks wälja andes.

Peale selle harutati weel mitmesuguseid jooksuwaid küsimusi.

Koosolekul walitsew meeleolu lubab järeldada, et selts liitu astudes energiliselt tahab wäikekaupmehi suur-ärimeeste eestkostmisest ja hinnasurwest wabastada ning ühisel jõul otsekohesest kätest kaupa nõutades neid ostjatele müüdukamate hindadega kätte anda. -e-

Toitlusküsimus.

Ettetellitud suhkru kohta

kuuldub mitmelt poolt kurtmisi, et suhkur olewat pruuni wärwiline, mis tuua kahtlust tema väärtuse kohta. Mõnedes kottides seista suhkur niislena, tükikaupa koos jne. Nõutakse ka hinna kohta, nimelt näib kahtlane, miks põhjusel nii palju juure maksa tuleb jne. Nagu teadwalt poolt tunteme, on toitluswalitsus lepingu järele Inglismaalt esimese sordi suhkrut tellinud. Wastuwõtmisel Tallinnas leidub aga pruuniwärwilisem suhkur, millest mõned kotid niisked. Nii polla linna toitluswalitsusel mingit süüdi, et suhkur nii walge ei ole kui loodetud. Järeluurimisel selgunud aga, et saadud suhkur väärtuse poolest mitte wiimasejärguline ei ole, waid walge suhkruga wõistelda suudab. Suurem hulk suhkurt jõudis kuiwalt kohale.

Mis hinnasse puutub, siis pole siin linna toitluswalitsus mingit wahekasu wõtnud, waid suhkrule määratt niisugune hind, mis ostu ja kohaleweo kulud katab. Igatahes ei ole keegi Tallinna suhkurt odawamalt toonud. Ettetellimise raha 3 idamarka oli mõeldud teise partii kohta, mis weel kohale pole jõudnud. -e-

Riisi

hakatakse lähemal ajal linna elanikkudele jaotama. Hind umbes 10 m. nael.

Maakonna toitluswalitsuse esitajate koosolek

toitlusministeeriumi esitaja osawõtmisel algab täna toitlusministeeriumis.

Asutav Kogu.

M. Martna kõne

3. oktoobrit maaseaduse harutamisel:

Inimestele köneldakse, ega sellest maaseadusest ikka niipea asja ei saa, esiteks wõetakse seadus wastu, siis läheb ta rahwa hääletamisele, see wõtab ka aega ettewalmistamisega, ja nõnda jõutame ehk märtsikuuks walmis. Kuid märtsikuul wõetakse midagi, sest Kuramaal liigutab ennast n. n. „Landeswehr“ mingisuguse nime all. (J. Tõnisson kohalt: No, siis mind panete ka Landeswehriga ühte liisi?) Mina ei ole teid hra Tõnisson, mitte von der Goltzi wabatahtlikkude hulka seadnud, aga ühelt ja teiselt poolt on seda tehtud.

Kui ma wäljamaal wõõrastega meie maareformist köneleksin, tahtsin ma teatud mineste arwamisi kuulda, kellede arwamised minu tarwis kasulikud wõiksid olla ja sellepärast ei pööranud ma mitte isemesest mõistetawalt feodaalsete suurmaaidajate poole. Ka küsisin nendelt, kellest teadsin, et nad feodaalsüsteemi poolehoidjad mitte ei ole ja asja peale kainelt waatawad. Nende arwamist kuuldes wõin ma ainult ühte ütelda, et ka nemad tõendasid samuti, nagu hra Piipki, et maareformi läbiwiimine rahwa sisemine asi on. Tasuküsimuse kohta pean ma tähendama, et kõikide meie sotsialistliste parteide arwamine oli, et meil täieline õigus on maad asuta ära wõtta, riigi ja rahwa omanduseks teha. Kuid wäga targad sotsialistlised teadusemehed on sarnasel arwamisel, et maa rahwale odawamalt kätte tuleb, kui ta endistele omanikkudele tasu maksetaks. Seda on ka Marx tõendanud. Ka Austria sotsialistline teadusemees Otto Bauer on tõendada püüdnud, et maa eest tasu maksta tuleks.

Wäljaantud mõisates nägin ma kuldaäärwodi meil wäikemaapidajad asja peale waatawad: nad on ihu ja hingega juures. Sellest selgus minule, et selle reformi tegelik läbiwiimine mitte nii raske ei ole. Isegi karjakaswatuse juures wõis järgmist näha: Seal oli inimesel kewadel alles 1 lehm olnud, nüüd aga oli peale selle paar wasikat ja mullikas. 18 mehel ei ole kewadel hobust olnud, nüüd oli aga igal ühel oma hobune ja kellel niipalju maad oli, et ta kahte hobust oleks pidada wõinud, see lubas ka wiibimata teise muretseda. Nad olid rõõmsad ja lootusrikkad, omast tööst. Ma ei taha sellega mitte ütelda, et see maatükeldamine juba paari aastaga lõpulikult on läbi wiidud, aga 10 aastaid see ka ei tarwita.

Siis tuleb ka seda silmas pidada, et need inimesed, kes senni ühlid põllumehed, olgugi riüütlimõisa omanikud tulewikus kuiwa peale jääda ei tarwitse. Ma arwan, et wabariik neile maad annab. Ma arwan, et meie igatahes õigel teel oleme, kui meie rahwale seda anname, mida ta ootab, ja ma usun, et Asutaw Kogu rahwa tahmisest aru on saanud ja täna juure enamusega 1 § sellest tähtsast seadusest wastu wõtab. (Kõiduawaldused pahemal pool).

Töökaitse kommisjonis

wõeti wastu esimesel lugemisel:

„Ajutised määrused riigi- ja omawalitsuse ettewõictes töötawate ametnikkude ja töölliste haiguse korral kindlustamise kohta.“

Nende määruste järele saawad kõik riigi- ja omawalitsuse asutustes teenijad ja nende perekonnad arstiabi sellest asutusest wõi ettewõttest, kus nad teenimad. Arstiabi antakse järgmisel kujul: 1) esimest arstiabi häkiliste haiguste ja õnnetuste korral, 2) ambulatoorumis arstimist, 3) sünnitusabi, 4) haigemajas arstimist täieliku ülespidamisega, 5) kodus arstimist. Ühes arstiabiga antakse ka rohud, sidumiseabinõud ja teised tarwilised arstimise abinõud.

Arstiabi antakse riigi arwel: 1) haiguste korral, mille kaasas ei käi tööjõu kaotamine, senni kui haigeks jäänud teenistuses on; 2) haiguste korral, mille kaasas tööjõu kaotamine käib.

Perekonnaliikmed saawad hinnata arstiabi: 1) esimest, ja ambulatoorilist arstiabi ühes arstirohtude ja teiste arstiliste tarbetega; 2) haigemajas ja kodus arstimist mitte üle kolme kuu.

Sünnitusabi saawad ainult ametnikkude ja töölliste naised. Arstiabi antakse riigi arstimise-asutustes ehk omawalitsuse wõi era-arstimise-asutustes riigiwalitsusega kokkuleppe põhjal. Kui riigiarstimiseasutused puuduwad ja kokkulepet omawalitsuse arstimiseasutustega wõi eraisikutega tehtud ei ole, maksab wastaw asutus, terwishoiu peawalitsuse poolt kindlaks määratud suuruses.

Haiguse ajal saawad teenijad oma palga edasi. Kuid mitte rohkem, kui 26 nädalat haiguse alguses ja haiguse kordamise korral eelmisega kokku 30 nädalat aastas.

Palk maksetakse wälja terwes suuruses ainult neile teenijatele, kelle perekonnaliikmete arw üle kahe on. Neile aga, kelle perekonna arw üle kahe ei ole, maksetakse kaks kolmandiku osa palgast.

Kaheluste sest ojawõtmise puhul saadud wõi meelega tehtud wigastuste tagajärgede haiguste eest toetusraha ei makseta.

Naisteenijad saawad terwe palga edasi ühes töölt wabastamisega sünnitamise puhul 2 kuu jookful, kui nad wähemalt kolm kuud ametis on olnud.

Surma korral maksetakse matjale toetusraha kolmekümnekordse päewapalga suuruses.

Teenijal on õigus toetusraha saada: 1) tema naise sünnitamise korral 1-kahekandik osa kuu teenistuse suuruses ja 2) perekonnaliikme surma korral ½ osa kuu teenistuse suuruses.

Töötoimetaja (podrjätshik) kaudu wõetud teenijatele maksab haiguse korral palka ja surma korral toetusraha ja korraldab arstiabi asutus ehk ettewõte, kelle juures teenija töötab, kusjuures asutusel õigus on töötoimetaja käest neid summasid sisse nõuda.

Selles määruses ettenähtud kulude katmiseks on asutused kohustatud omale krediiti nõutama.

Töö- ja hoolekandeministeeriumi ülesandeks tehakse: 1) wälja anda määrused asutuste haigemajade ja rawitsusasutuste üle; 2) juhatuse andmine palga edasimaksmise ja toetusrahade andmise kohta; 3) kõigi teiste nende määruste täitmisel tekkinud küsimuste lahendamine.

Peale selle määruse on töökaitsekommisjonile sissetulnud weel „riigi ja omawalitsuse asutuste teenijate paiukiasja põhjuskiri“ ning „riigi ja omawalitsuse teenistuse seadus.“ P. T.

Raudteelt.

Sõidurongide muudatus.

Rongid nr. nr. 8 ja 7, mis liikusid Tallinna ja Tartu wahel lähewad 1. oktoobrist algades kunni Walgani (2. ja 3. klassid).

Rong nr. 8 sõidab Tallinnast wälja kell 9,10 min. hommikul, jõuab Tartu kell 7,5 min. õhtul ja Walka kell 11,35 min. õhtul. Peale selle jääb läima rong nr. 4, mis Tallinnast õhtul kell 9 Tartu sõidab.

Rong nr. 7 sõidab Walgast wälja kell 4,10 m. hom., jõuab Tallinna kell 6,54 min. õhtul.

Rongid nr. nr. 104 ja 103, mis senni Tapa ja Walga wahel liikusid (äraõõit Tapalt kell 9 homm.) jäämad ära 1. oktoobrist s. a.

Arstiabi rongil.

Raudteewalitsus on selle eest wäga tähtsa wäärt hoolitsenud, et rongis õnnetuse korral esimest arstiabi anda, milleks wõitbe kastike arstirohtu igas rongis koasas. Kahjuks on aga wäga wähe neid olemas, kes seda tõdd tunnewad, et õnnetuse korral wõiks abi anda. Sellepärast awaldan omalt poolt soowi, et igas rongis üks asjatundja oleks, kes õnnetuse korral wõiks esimest arstiabi anda. Keegi reisija.

Awalik küsimine.

Raudteewalitsuse poolt kirjutati juba märtsikuus üles, kui palju jäi kellegil Saksa walitsuse käest palka saada, mis lubati wälja nõuda Saksa walitsuse käest. Nii mõnigi pidi saama puuduwat palka 3—4 tuhat marka. Samuti pidi Saksa walitsus nõudma Wene enamlastelt nende poolt maksmata jäänud palka. Ka seda tuli mõnel 2—3 tuhat marka.

Palun wastata ajalehtedes, kas on selle raha kättesaamiseks Saksa walitsuse käest samme astutud, sest wõimalik on ju ka, et Wene walitsus maksis wõlgnewa raudteelaste palga Saksa walitsuse kätte.

Palun ka teisi ajalehti seda awalikku küsimist ära trükkida. Raudteelane.

Puhtuse puudus Balti waksalis.

Mitmelt poolt kuuldub kurtmist kasimatuse üle Balti waksalt hoones; silmanähtawalt terwise wastalises seisukorras seista waksali juures wäljaskäigu koht. Herrad, kelle hooleks puhtuse walwe waksalis, olewat kodus ja eraelus puhtuse nõuete poolest üsna peene ja õrnatundelised, kuna kohustetäitmise puhul päris ükskõiksust awaldawad.

Läbisõidul waksalis wiibiwad sagedasti paljud wäljamaa wõõrad, kelle ees päris pinkik tundub. -e-

Sõdurite keskel.

Kapteniks on ülendatud

kiidusäärt teenistuse eest ülemjuhataja käsul: lennuwäe salga ülem al.-kapt. Jüri Ots, kindralstaabi käskudetäitja ohwitser al.-kapt. Leo Laurson, kindralstaabi maakuulamise osakonna ülem al.-kapt. Artur Perna, 2. ditwisi tagawara pataljoni ülem al.-kapt. Wilhelm Marder.

Merewäe leitnandiks on ülendatud

Merejõudude juhataja staabiülema k. t. mitshmann Aleksander Warna.

Ohwitseri asetäitjateks on ülendatud ülesnäidatud wahwuse

ja eeskujuliku teenistuse eest: noorem alamohw. Hendrik Rehe, wanem alamohw. Johan Holsmann, noorem alamohw. Julius Warik, weltweebel Aleksander Allikas, wanem alamohw. Hermann Wichmann, wanem alamohw. Johan Mitt, kõik 9. jalawäepolgust. 4. polgu wanem alamohw. Johannes Kolga, noorem alamohw. Julius Käsper, junkur Karl Iwand, noorem alamohw. Willem Sepp, kõik Kuperjanowi partisaani pataljonist, Narwa kaitsepataljoni noorem alamohw. Adolf Sildos.

Naine Eesti wabastusesõjas.

29. aug. s. a. langes Pihkwa wäerinnal waenlase suurtükituli läbi kapral Julie Burchardt, kelle mälestuseks „Sõdur“ nr. 29. kirjatükk ühes lahkunu pildiga pühendab. Julie Burchardt langes kangelasena 23 a. wanaduses, sõjawäe teenistusesse astus ta 4. aprillil s. a., 26. juunil saadeti ta soomusrongi nr. 2 peale teenima, seal teenis Burchardt kunni waenlase suurtükituli ta elu Eesti iseseiswuse pandiks päris. Hoolsa ja eeskujuliku teenistuse eest oli Julie Burchardt kapraliks ülendatud. Reaöppusel oli kadunu soowi awaldanud, et teda rutemalt tuleliinile saadetaks.

Burchardt sündis Tallinna lähedal Nehatu wallas wabadiku tütrena. Seega oli wapram Eesti naiskangelane sellest rahwakihist wõrsunud, kellel Eesti parem tulewik ja kodumaa julgeolek südamele lähemal, kui aineline warandus, mida temal polnud. Kangelase eeskuju wirgutagu järeltegijaid.

1. diwiisi tagawara pataljoni õpetamando on lõpetanud:

R. Tuttelberg, E. Blumwerk, A. Kirsch, A. Kokow, R. Hausman, J. Puhm, J. Pootsmann, J. Talbak, A. Lesjep, M. Hie, A. Waarman, J. Liuroos, H. Faltisch, H. Raudmees, A. Wentsel, A. Tiesenberg, A. Grünberg, J. Asmer, E. Päll, O. Peri, J. Uutman, J. Freibrik, A. Kristman, A., G. Põldroos.

Sõdurid terwitawad

ja palumad kirjawahetust: E. Kuulbusch, H. Reilent, J. Mitt, J. Lõmps, P. Jürgenson, M. Agasild, A. Lemberg, A. Wunk. Aadr.: 9. jalaw. polgu muusikakomando.

Sõdurite nimel

awaldan südamlikku tänu Port-Kunda „Ühistööle“ 1. okt. saadetud kingituste eest.

L. r. soomusrong nr. 5.

Ülem-kapten. (allkiri).

Rongi adjutant leitnant (allkiri).

Eesti sõjakooli I. suurtükikursuse lõpuparaad.

peeti ära Peetri platsil. Ilusa ilma tõttu kogus paraadi kohale rohkesti rahwast, mis sündmusele kauni waatepildi andis ja keskwaks mälestuseks löi jällegi ame tõenduse Eesti enesekaitse korraldusmõimest. Mehiselt ja sõjateaduse seisukohalt eeskujuliselt seisid siin noored Eesti ohwitserid — suurtükiwäelased, kes wõrdlemisi lühikese aja jooksul mete wabadusesõjas nii tarwilised teadmised suutnud omandada. Waremalt kulms selleks aastaid. Olid ju suurtükiwäelased sõjawäes wäga lugupeetud ja otsitud.

Paraadil mõibisid sõjawägede ülemjuhatoja kindralm. Laidoner, peaministeer Strandmann, Inglise ja Prantsuse sõjawäe esitajad ja paljud kõrgemad sõjawäe ülemad.

Peale paraadi wastuwõtmise ja lühikese terwituskõne luges wägede ülemjuhataja päewakäsu ette, mille järele järgmised wabariigi esimese suurtükiwäe kursuse lõpetajad suurtükiwäe lipnikkudeks ülendatakse:

Kadetid: Anton Lensmann, Woldemar Saboloiny, Hans Karro, Karl Kask; wanem. portupei-kad. Aleksander Reinhold; weltweebel William Nordmann; wan. port.-kadett Aleksander Pääsuke; kadetid: Armin Räägo, Wambola Hellat, Oskar Kask, August Läte, Artur Teras; noor. prot.-kad. Harry Busch; kadetid: Erich Willberg, Woldemar Bock, Otto Treuseldt, Woldemar Kiwistik, Elmar Ubopuu, Johannes Täks; noor. port.-kad. Rudolf Hans, kadetid: Woldemar Kuldwere, Harald Illisson, Hermann Rotberg, Otto Raud Alfred Pless, Richard Rubach, Lembit Seestrandt, Alfred Rotenbork, Aleksander Buldas Herbert Luha, Martin Tiitso, Mihkel Ratassepp, Alfred Rosenberg, Artur Pahlberg, Eduard Okas, Willem Krumm, Leopold Huuk, Harry Oss, Nicolai Tamm, Nicolai Hindrikson, Boris Schiller, Joosep Lääne, Karl Uibo, Leonhard Purksow, Harald Rass, August Wiljak, Ralf Tenorist, Aleksander Ilwes, Mihkel Ostrow, Nicolai Piller, Ewald Tort, Artur Langer, Herbert Strobel, Konstantin Linnamägi, Karl Uusmann, Bruno Grasmandorf; ekstern Johannes Lootsmann.

Jalawäe kursusega: noorem portp.- Victor Jakobson, kadett August Raukas.

Peale wägede ülemjuhatajat terwitas noori sõjawäe juhtisid sõja- ja peaminister.

Lõpuks sammusid kursuse lõpetajad paraadimarssil wäejuhatuse ja wäljamaa esitajate eest mööda.

Kursuse lõpetajatele määras ülemjuhataja puhkeaja kunni 25 oktoobrini, millal ügaüks oma wäeosasse peab ilmuma. -e-

Ametnikkude rohkus meie sadamates.

Ajakirjanduses on mitu korda sellest köneldud, et ametnikkude arw sadamates liig suur on kus kuu jookful ainult mõned laewad läbi käiwad, ja kus üks ehk kaks ametnikku kõik töö suudaksid ära teha.

Ametnikkude rohkus sadamas on tingitud peaasjalikult sellest asjaolust et iga ametkond oma agendid ametisse pani, nii on nimetatud sadamakapten sadamate walitsuse poolt, tolliülem tolliwalitsuse ja piirikontroll oma ametkonna poolt.

Näituseks on Kuresaare sadamas kewadest saadik kõigest 8 wäljamaalt tulnud laewa käinud ja tolliwalitsuse kaudu 580 puuda kaupa sisse weetud. Aga tolliwalitsuses onkuresaares kolm ametnikku: tolliülem, ametnik ja walwur, kuna nende kolme ametniku töö wõiks sadamakapten wäga hästi ära teha, ainult walwurid tuleks üks määrata igasse sadamasse peale Heinaste ja Käsmu. Muidugi kui laewasõit tulewikus suureneb, siis wõib walwurite arwu tarwiliselt suurendada.

Neil põhjustel on sadamate walitsus kuuldawasti kaubandusministeeriumile ettepaneku teinud, et ametnikkude arwu sadamates, kus wäljamaa laewu harwa käib ja kaupade sissewedu wähene on, märksa wähendataks. Sadamatewalitsuse kawa järele peaks sadamates ametnikka järgmiselt olema:

Pärnus — sadamakapten, tema ka piirikontroll ja tolliametnik ja üks asjaajaja.

Heinastes — sadamakapten kui tolliametnik ja piirikontroll.

Kuresaares — sadamakapten kui tolliametnik ja piirikontroll ja üks asjaajaja.

Haapsalus — sadamakapten kui tolliametnik ja piirikontroll ja üks asjaajaja.

Hiiumaal — Haapsalu sadamakapteni abi kui piirikontroll ja tolliametnik.

Baltiskis — sadamakapten kui tolliametnik ja piirikontroll ja üks asjaajaja.

Loksal — sadamakapten kui tolliametnik ja piirikontroll, ja ellingi juhataja ja üks kirjutaja.

Käsmus — sadamakapten kui tolliametnik ja piirikontroll.

Kundas — sadamakapten kui tolliametnik ja piirikontroll ja üks kirjutaja.

Narwa-Jõesuus — sadamakapten kui tolliametnik ja piirikontroll, sadama kapteni abi Narwa sadama jaoks ja üks asjaajaja.

Tartus ja Peipsi järwel — sadamakapten kui tolliametnik ja piirikontroll, sadama kapteni abi Peipsi järwe jaoks ja üks asjaajaja. -no.

Lätimaa.

Sundusline laen.

Lähemal rahwanõukogu koosolekul tuleb sunduslise laenu seaduse eelnõu harutusele. Kõik liikumata waranduste ja obligatsioonide omanikud on kohustatud laenu tellima. Kui sularaha käepärast ei ole, kindlustatakse laen kodanikkude wabrikute, majade ja maade peale wasdawas suuruses tehtud obligatsioonidega.

Saksa soldatid Läti sõjawäe moona rõõwimas.

Suur-Eckau toitlusamet teatab, et 6 Saksa ratsanikku kolm koormat wõid ja liha, mis Läti sõjawäele olid määratud teel Suur-Eckau ja Riia wahel ära on rõõwinud. Seal juures wõtsid nad Läti soldatitelt, kes moonawoort saatsid sõjaristad käest ära.

Riia kriminaal-politsei ülem wangi wõetud.

Riia kriminaal-politsei ülem Korps oli altkäemaksude wastuwõtmise pärast wangi wõetud.

Läti koolispetajad

wabastatakse walitsuse otsust mööda wõeteenistusest.

Miljonline rõõwimine Riias.

2. oktoobril on Riias päewa ajal suur panga rõõwimine toime pandud. Riia Wene leht kirjutab sellest:

Kell 12.30 min. ilmus Põhja wastastiku krediitühisusse keegi tundmata, wiisakalt riides noormees ja wahetas 500 rubla ära. Warsti tuli seesama noormees tagasi ja pakkus 250-rublalist dollarraha wahetada. Pangaametniku seletuse peale, et selle eest tursi järele 70 tsaarirubla saja eest saab, wastas tundmata naeruga: „Saame näha, ehk annate rohkem.“

Samal ajal andis ta ukse juures seiswale teisele tundmata isikule märku ja see keeras ukse lukku, rewolwriga juurresolejaid ähwardades. Kohe tungisid panka ka suurem salk rõõwlid, kokku umbes 18 meest, kõik rewolwritega. Pangateenijad 10-inimest ja paarikümne ümber eraisikuid sunniti koridori taganema.

Kõik see sündis nii ruttu ja ootamata, et keegi ei teadnud appikarjuda. Ametnikud arwanud, et ametiwõimude poolt mingi sugune läbiotsimine toime pannakse. Panga juriskonsult oli isegi „ametiwõimude“ wastu protesteerinud, seletades, et tema on rahwusnõukogu liige. Wiimaje kohta tähendanud rõõwlid, et see pole rähtis, mingu aga koridori. Puublikumi hulgas olnud ka paar Inglise ohwitseri, kes rõõwlite nõudmise peale seletanud, et nemil sõjarlistu kaasas pole.

Koridoris komandatud Wene keeles, et kõik põrandale maha heidaksid. Paljudel seatud näod seina poole.

Algas rõõwimine. Kassas olnud raha wedamise otstarbel suur nahast tsumadan, mille sisse ka raha aetud ja jalgadega kokku tambitud. Umbes paarkümmenminutit enne rõõwimist oli panka toodud Ameerika saatkonna poolt 160.000 Prantsuse franki. See olnud Ameerika juutide abiraha Riia suguwendadele. Osa raha olnud teraskambris, mis ka tsumadanu pandud. Selle järele käskinud rõõwlid inimesi teraskambri minna, kes aga pakuma hakanud, et seal ära lämbuwad. Inimesed aetud ikkagi teraskambri, kuid üks jäetud lahti. Rõõwlid läksid tsumadaniga uulitsale ja segasid endid rahwa hulka ära. Pangas ajuwad ametnikud ja eraisikud pole 10 minutit jookful peale rõõwlite lahkumist ikka weel julgenud paigast liikuda.

Rõõwlid olla weel kättesaamataks jäänud. Nagu pärast selgus, on üleüldse rõõwitud — 62.000 rubla dunmaraha, 255.000 Saksa marka ja ülemtda raha, 32.000? Läti waluutas, 265.000 tsaarirahas, 1700 Soome marka, ja 200 dollarit. Peale selle weel eelpool tähendatud 160.000 franki. Kõik kokku olla tsaarirahas. Kõik kokku olla tsaarirahas. 1.200.000 rubla.

Soome.

Eesti sõjapildid Soome lehes.

„Helsj. San.“ toob oma 1. oktoobri nris wimetuse liikme E. Teräskivi reisikirja juure ringreisi üle Eestis, milles lähemalt reisi Narwast Tartu, Walka, Petseri, Isborski ja Isborski wäerinnale kirjeldatakse, kindralite Tõnissoni ja Põdderi ning Isborski raudteesaama ja ühe meie soomusrongi ning kaitsekraawi pildid.

okt. kl. 5 p. l. „Waba Maa“ toimetuse ruu-

Sõjalaew põhja läinud.

Öösel wastu wiimast laupäewa on Soome rannas Soome trawler MT3 karile jooksnud ja nii raskesti wiga saanud, et ta kariist wabanedes põhja wajus.

Soome wolinika kohustetäitjaks Tokiosse ja Pekingi

on määratud Helsingi ülikooli professor Gustaf Juhn Ramstedt.

Tallinna teated.

Uulitsa-elektritee

asjus jatkatakse läbirääkimisi wäljamaa ettewõtjatega omajoodu edasi. Kõige wastutulelikum seunistest ettepanekutest näib Tallinna linnale olewat ühe tuntud Berliini ettewõtte oma, mille järele elektritee juba kümne-aastaje tarwitamise järele kogu ehituste ja sisseseadega linna omanduseks langeks. Tee saaks ehitatud linna poolt wälja töötatud plaani järele kunni Piirita ja Nõmmeni. Täielikumate plaanide ettepanemiseks ja lähemate seletuste andmiseks sõidab teegi isik lähemal ajal Berliini. ×

185 rubla 95 kop. Wene hõberaha

on riigikassa peawalitsus wastu wõinud annetusena Eesti Wabariigi heaks direktor Edgar Hoeppenerilt, mille eest annetajale tänu awaldatakse.

Suur kingitus linna waestelaste asutustele.

4. okt. pööräsid Tallinna linna waestelaste asutuste juhatajad ühiselt Krenholmi puuwillawabriku esitaja poole, laste asutustele riide ostmise asjus.

Soowitaw riie waliti wälja, mida oli 8555 arsfinat, 22.110 m. 80 p. wäärtuses,

Selle peale teatab wabriku esitaja hr. Wilstinghausen, et Krenholmi puuvillawabriku walitsus annetab Tallinna linna waestelaste kaswatusmajadele maintud riide, millest kõik kaswatusurajades ehitsewad lapsed, ilma rahwuse peale maatamata, riiete näol osa saaksid. Kaswatuse ajutuste juhatajad awaldawad sarnase lahke kingi eest Krenholmi puuvillawabriku walitsusele waestelaste nimel südamlikku tänu.

Linna waestelaste ajutuste juhatajad.

„Ühistöö“ uutesse ruumidesse kolinud.

Tallinna „ühistöö“ keskjuhatus teatab, et endisest muumidest lahkudes, „ühistöö“ oma tegewust jatkab Pikal tänawal nr. 26 „Mustapeade klubis“.

Nagu waremalt, on ka nüüd „ühistöölt“ sõdurite jaoks tagawaraks suurem hulk häid paberossisid, — millega sõjawäe osad „ühistöö“ poolt rahuldatud wõiwad saada.

Eesti Ajakirjanikkude-ühingu

peakoosolek on lähenemal pühapäewal 12. mides. Päewakorras on ajutise juhatuse aruanne tegewuse kohta, walimised j. m.

Teater ja muusika.

Proua W. Bertingu esiõhtu.

Suure põnewusega ootame „Estoonia“ tantsukooli juhatajanna pr. W. Bertingi esinemist, mis tõotab huwitaw olla kõigile tantsukunsti harrastajaile.

W. Bertingi nimi on meile tähtsa tundmata, kuna ta on üles astunud üksi Pärnus paar korda, kuid see, mis kitsam ringkond tantsijanna wõimisest omal ajal teab, lasob kerkida lootusi. Pr. W. Berting walitseb kõige pealt oma keha üle täielikult, tema liigutustes leiate sulawat paindumust, mis ülemineku kohtadel end ilmutab õrn-heljwalt, kunagi ei murdu järsult. Iseloomulikum pr. W. Bertingi keha liikuwuses on õrn distretsus, mis wõidab, kangelt affenteerimud, pealetükkiwast enesenäitamisest, mis mõneltki tantsijannalt mõjuwuse riisub. Iseseguune sharm annab pr. W. Bertingi kogu esinemisele omapärase nõidawuse, mis loodetawasti tantsu peasoonena meid köitma saab

Proua W. Bertingi peaala on karaktertantsud ja nendes tahaksime teda näha parem küll Jaapani hõljuw nõidtantsudes ehk jälle indiaanlaste metsik joowastawates hoogtantsudes, kui „Estoonia“ operettides, milles pr. W. Berting 7. oktoobril esimest korda meie pealinnas esineb karakter-polkas. Aga lepime selles ja loodame paremate palade wõimalusesse.

Bernhard Linde.

„Estoonia“ teater.

Täna, esmaspäewal Tschechowi „Kirsiaed“.

Tetsipäewal, 7. oktoobril s. a. „Ringi ümber armastuse“, R. Bodenski ja F. Tholoni operette 3 waatuses. Algus kell 7 õhtul. Kassa on awatud kella 10—1 ja kella 5 õhtul. Sel puhul esineb plastikaõpetaja ja priima-ballerina prl. W. Berting „Estoonias“ esimest korda. Priima-ballerina W. Berting on Moskwa klassilises tantsukoolis õppinud. Wäljamaal tähtsate plastika õpetajate juures täiendanud. Selle peale hea eduga Wiinis, Bukarestis, Odessas ja Moskwas esinenud. Siin wiibib prl. Berting sõjaolude tõttu ja on „Estoonia“ teatri juures plastika õpetajana tegew. Teatribüroo.

Draamateater.

Kesknädalal, 8. okt. teist korda Draamateatris etendusel Sven Lange „Waiksed toad.“ Algus kell ½8 õhtul.

Teatribüroo.

„Estonia“ seltsi aasta-peakoosolek

oli reede õhtul „Estoonia“ punases saalis.

Koosolekule olid ilmunud 173 liikmest 34.

Koosoleku juhatajaks waliti hra Linnamägi, protokolli kirjutajaks hra Einer.

Läinud tegewuse aasta aruanne wõeti ettepandud kujul ühel häälel wastu.

Üleüldse on „Estoonia“ seltsil läinud tegewuse aasta jooksul tulusid olnud 605.667 m. 91 p. ja kulusid 634.034 m. 59 p., nõnda on puudujääki tegewuse aastal 28.366 m. 68 p. Suuremad sissetulekud on, teatritetendustest — 428.724 m. 05 p., einelaua üürist — 50.000 marka, kontsertsaali ja teiste ruumide üürist — 48.548 marka, riietehoidmise maksust — 42.030 m. 80 p. ja teatri toetuspidust 24.378 m. 50 p. Suurematest wäljaminekutest oleks nimetada: palkadeks 464.259 m. 09 p., teatri üür maja osaühisusele 110.000 m. ja elektriwalgustus — 28.935 m. 63 p.

Wastu wõetakse ka ühel häälel aruanne seltsi warandusliise seisu kohta 1. juuliks 1919. a. 238.710 m. 75 p. suuruses.

„Estoonia“ seltsi hoiu all on Th. Altermanni mälestuse kapitaal 1240 m. 54 p., G. Awessoni haua-ilustamise kapitaal 298 m. 50 p. ja Eestimaa talurahwa 100 a. wabastamise juubeli albumi wäljaandmise kapitaal 601 m. 63 p.

Hra K. Mikita juhib tähelpanemist selle peale, et Th. Altermanni haud hoopis armastusesse on jäetud ja üleshoitamata ja soowitab, et mälestuse kapitaal Näitlejate-Liidu kätte antaks, kes wast haua ilustamiseks rohkem teeks. Juhatus teatab, et on olemas erikommisjon, kes haua ilustamist ja mälestusmärgi üleseadmist pidi korraldama, sellepärast otsustati sellele ülesandeks teha haua ilustamist lillede ja iluputudega, kuna jäädawa mälestusmärgi üleseadmine olude tõttu edaspidiseks jääb.

Seltsi eelarwe läesolewa tegewuse aasta peale oli juba warem kewadisel koosolekul wastu wõetud, eilsel koosolekul wõeti weel ainult wastu muusika osakonna eelarwe 5000 m. suuruses.

Hra Jungholtz kandis ette aruande teatri tegewuse kohta.

Ette on kantud üleüldse 31 teost. Etendusi on olnud 260, sellest arwust 68 draamat; 77 komöödiat, 89 operetti ja 26 ooperi etendust.

Osawõtjaid on olnud 159.442.

Aruandja puudutas ka arwustust ja leidis, et üksikute lehtede arwustused liig üksteise wastu käiwad olla, trööstis ennast siiski sellega, et otsuse andja olewat siiski senni, jumal tänatud, publikum.

Aruande muusikalise tegewuse kohta, mis hra Kulli poolt oli koktusestatud, kandis ette hra Linnamägi. Toime on pandud 61 kontsert, millest 25.925 inimest osa on wõtnud. Otsustati kontsertsaali basaaride ja tantsupidude jaoks mitte enam wälja üürida.

Muusikakooli eelarwe kohta teatas hra Lüdig, et umbkaudu saada kulusid 350.000 m., sissetulekutest saaks kaetud 250.000 m. nõnda, et puudujääk umbes 100.000 marka suur oleks.

Põhjuskirjas, mis walitsuse sellekohase määruse põhjal uuesti oli registreeritud, oli juhatus mõned wäikesed parandused teinud, mis peakoosolek kinnitas. Juhatuse ettepanekul määrati käesolewa aasta liikmemaksu suurus 25 m.

Ameti wanaduse järele juhatusest, wäljalangemud isikud waliti kõik ühel häälel uuesti tagasi, nii samma ka rewisjoni-kommisjoni liikmed.

Rewisjoni-kommisjoni suurendati kolme liikme wõrra ja waliti suure rewisjoni-kommisjoni hrad Kressel, Münth ja Adamson.

Onnetused ja kuritöö d.

Salawiinawabrik.

Läbiotsimisel Oskari tän. nr. 14 Johannes Mihailowi juures leitti wiinawalmistamise abinõud ja umbes 6 toopi wiina. =rr=

Kukkumse läbi surma saanud.

3. okt. s. a. kukkus 74 aastane Kai Kurjama, Granidi tän. nr. 17, umbes 5 jala kõrguse trepi pealt maha, kusjuures ta surma sai. Surnukeha toimetati anatoomia kabinetti. =rr=

Wargused.

Warastatud on: M. Rätsepalt elab Narwas 2500 marka raha. — T. Keskülalt, S. Tartu maant. nr. 6 maja kojast jalgratas 800 m. wäärt. — M. Indermitelt Mardi tän. nr. 14, naisterahwa lakk kingad 375 marka wäärt. — M. Lutkilt, Baltiski m. 59, hoowi pealt kuurist mitmesugused hõbeseriistu 305 m. wäärt. — A. Ahtmannilt, S. Juhkentali tän. nr. 43, raha 250 m. — L. Peikerilt, S. Tatari tän. 41, 140 m. raha.—L. Soolt, Narwa maant. nr. 18, rahakott 1000 marga rahaga. 2. okt. s. a. pandi Kaupmehe tän. 35 Emilie Habermanni juures suurem wargus toime. Ära on warastatud mitmesugused kuld ja hõbe asju 4865 m. wäärt. A. Remmertilt, U. Kalamaja tän. nr. 16, 10 kana 400 m. wäärt. — A. Anipajolt, S. Tartu maant. nr. 61-d, mitmesugust riidekraami. — A. Kernerilt, Tarabella tän. nr. 8, mitmesugust riidekraami 640 m. wäärt. =rr=

Enesetapmine.

Õõsel wastu 4. okt. on Müüriwahe tän. nr. 20-a, elutsew Gustaw Tiesel, enese üles poonud. Surnukeha toimetati anatoomia kabinetti. =rr=

Kinni wõeti

tagaotsitaw waras Johannes Bruusewitsch. =rr=

Rahategijad.

Kriminaal osakonna poolt ettewõetud uurimisel on selgeks tehtud, et Alfred Tammik, Theodor Awendt, Leopold Hansen ja Arnold Jossia, kes ühes kohalikus trükikojas ametis, on kawatsenud Põhja korpuse rahasid järel tegema hakata. Ülekuulamisel tunnistasid nimetatud isikud endid süüdlasteks ja kahjetsesid oma kawatsusi. =rr=

Teadaandmised.

E. T. S. Tallinna Tehnikumi õpilaste lõpulik wastuwõtmine

algab neljapäewal, 9. oktoobril. Wastuwõtmine sünnib Tehnikumi ruumides, Pikal t. St. Kanuti Gilde majas, iga päew kella 8—10 hommikul ja 4—6 p. l. Neljapäewal palutakse ilmuda endiseid õpilasi ja neid uusi, kes mujal tehnilist haridust saanud, reedel neid uusi õpilasi, kelledel on eelpraktika, kes aga teoreetilist tehnilist eelharidust weel saanud ei ole, kuna kõigi teiste õpilaste wastuwõtmine laupäewal on.

Wastuwõtmisel peawad õpilased tõendawad tunnistused eelhariduse ja eelpraktika kohta kaasa wõtma ning eelseismaks poolaastaks kindlaks määratud õpemaksu 150 marka ära maksma.

Õpilased, kes sügisseks semestriks ilmuda ei saa, wõiwad muel aastal, järgmise poolaasta algul, wastu wõetud saada.

Tehnikumi juhatus.

Inseneerid ja tehnikerid, kes miiniasjandust tunnewad,

ehk keda asi huwitab, ja miiniasjandust soowiwad ära õppida, leiawad teenistust merejõudude juhataja staabis, Narwa m. nr. 63.

E. R. Muuseumi rahaloterii tähtede müük

kestab weel mõne päewa. Argu üksi head juhust tarwitamata jätku, muuseumi toetada ja 10.000 mk. wõita. Tähtesid saab muuseumi osakonnast „Estoonia“ teatri majas igap. kella 9—3 ja kõikidest suurematest äridest.

Laewasõidu teated.

Eila lõuna ajal jooksis Norra aurik „La Norjee“ laadungiga Paljassaare taha madalikule. Laew tuli Soomest; lahtipäästmise töösid korraldab Balti pääste-selts.

Sadamasse jõudsid eila Eesti aurik „Juli“ Hiiumaalt puudega linnawalitsuse nime peale.

Wälja sõitsid „Sampo“ ja „Gustaw Salling“.

Laewateated.

Aurik „Baltonia“ wäljasõidu kohta

Tallinnast Riiga, kuuleme tätendawalt, et laew Tallinnast 7. ehk 8. oktoobril wälja sõidab.

Kirjad toimetusele.

W. a. „Waba Maa“ toimetus.

Wastuseks Teie lehes nr. 198 minu kohta „sõduri“ allkirjaga ilmunud sõnume peale „hingekarjane palgaline“, palun Teid lahkesti järgmisele seletusele ruumit anda:

5. sept. kutsuti mind haige juure, et kutsujal hobust ei olnud, siis läksin jala sinna (8 wersta), kuid haige oli wahe peal surnud. Matustest rääkides arwasid surnu omaksed, et tema ainus poeg, ilma kelleta nad matta ei tahtnud, enne nädala lõppu näerinnalt koju ei jõua, mille peale tähendasin, et mina 9. sept. hommikul terweks nädalaks ära sõidan, kuna köster ka mitte warem kui 12. sept. õhtul koju ei tule. Sedasama kuulutasin 7. sept. kirikus, ja kui peale kirikut keegi naisterahwas järele küsima tuli, kinnitasin uuesti, et mina ei wõi matta, ja lubasin hädakorraks ühte kirikuwöörmündrit wolitada, mida ka tegin. Nii ei ole ma oma sõna annud matta ega ka nõus olnud. Ka ei ole ma mitte matuse ajal õunu pakkinud — seda tegi minu aednik, kuna minu aeg oma asjade korraldamisega nii ära kulus, et mul tõesti mitte ühte waba silmapilku ei olnud. Et kogudust ja majapidamist terweks nädalaks mahajättes korraldusi tarwis on, peaks igale ühele arusaadaw olema.

Kõige austusega A. Brasche.

Kullamaal, 19. sept. 1919.

Wastutaw toimetaja A. Weiler.
Wäljaandja Kirjast.-ühisus „Waba-Maa“.

Eesti teater „Estonia“.
Esmaspäewal, 5. oktobril s. a.
Kirsiaed.
Algus kell 7 õhtul.
Kassa on awatud kella 10—1 p. ja kella 5 õhtul.

Draamateater.
Keskнädalal, 8. okt. 1919 a.
„Waiksed toad“
Sven Lange näitemäng 3 waat.
Algus kell ½8 õhtul.

Helsingi riidekauplus
soowitab:
pesuriiet, woodrid, watti, wahewõrku, kangalõimi, rolli niiti, igat sorti nõõri, purju niiti jne.
W. Karja tän. nr. 7.

Olge terwitet
Te kaunid neiud! Kirja ootame.
Mainit meelehead Teilt loodame
A. Jõeroos.
V. Valter.
O. Kaljuvald.
T. Lugenberg.
Dilletant.
1. jalaväe p. õpekom. Tegem[illegible] v.

Kes üürib
klaweri wälja
kuuwiisi? Teatada s, l. t. „Klawer“

Sindi
wabrikus wõtab „Waba Maa“ tellimisi wastu August Tomasson.

Wiru Nigulas
wõtab tellimisi ja kuulutusi wastu Aug. Muru.

Metsikul
wõtab „Waba Maa“ pääle tellimisi was akaupmees M. Webermann.

Retlas
wõtab „Waba Maa“ tellimisi wastu õpetaja M. Tsaan.

Narwa-Jõesuus
wõtab „Waba Maa“ tellimisi wastu ja müüb üksikuid numbrid
Joh. Reitsnik.

Wäike-Maarjas
üle Kilbi Kaarmal wõtab „Waba Maa“ tellimisi wastu kooliõp. Sommer.

Sangastes,
postkontoris müüb üksikuid numbri d
F. Saarmann.

Järwa-Jaanil
wõtab „Waba Maa“ tellimisi wast õpetaja J. Saar.

Koloweres
wõtab „Waba Maa“ tellimisi wastu K. Tilgenberg.

Estonia Kontsertsaal.
Esmaspäewal, 6. oktobril s. a.
Pianist Hans von Schulmanni
klaweri-kontsert.
Eeskawas on:
Sonate Quasi una Fantasie op. 27 Beethoven Õhtul, Öösi, Unistused, — Schumann. Preludium ja Fuga (Koraliga) — Mendelsohn. Etude Es-dur, Scherzo h-moll Sonatest, Nokturne e-moll — Chopin. Cantipue d'amour, Tarantella Venezia e Napoli — Liszt. Tuhat ja üks öö — Walts. — J. Strauss.
Algus kell 7 õhtul.
Pääsetähed: 3—18 m. eelmüügil teatri kassas.

E. S. S. „KALEW'i“
peakoosolek
13, oktobril s. a., kell 7 õhtul Lastekaswatuse seltsi ruumides, Wäike Arehna tän. 11.
Päewakord:
1. Eelmise koosoleku protokolli kinnitamine.
2. Aasta ülewaade, aruanne ja 1919/20 a. eelarwe
3. Walimised põhjuskirja järgi.
4. Põhjuskirja muutmine.
5. Läbirääkimised.
Kwoorumi puudusel peetakse sealsamas 20. okt. s. a. kell 7 õhtul koosolek ära ilmunud liikmede arwu peale waatamata.
Enne koosolekut wõetakse liikmemaksusi wastu. Samuti wõetakse liikmemaksusi seltsi büroos Pikal tän. nr. 47 igapäew kella 10—12 ja 3—5 wasta.
Peale koosolekud 13. okt. s. a. traaditsionell Mihkli päewa pühitsemine Lastekaswatuse seltsi ruum.
Juhatus.

Porkuni wald tarwitab
koolijuhatajat
Pandiwere kooli peale. Walimised 5. oktobril s. a. kell 12 päewal wallamajas Kandidatisid palutakse isiklikult ilmuda. Wallawalitsus

Teadaanne.
Aurik „Baltonia“ sõidab 6.—7. skp. Tallinnast Riiga ja wõtab kaupasi peale
Laewasõidu amet.

hra A. Krikmanile
kes oma 6 aastat last maha jättis ja oma perekonna juurest ära läks, tema eeskujuliku ja isatiku oleku ja aufa meelespidamise eest awaldan palju tänu ja soowime temale hästi palju õnne.
Abikaasa ja lapsed, Rakweres.

Koolis käia noorsugu! Kas oled juba lugenud:
„Tulewik 1920.“
Toim. P. Rootslane. Ainult 2 ihk. ruumi reiskawat kalendariumi, kuna 124 ihk. filmiselgitawat, mõtete meresid laenetama panewat lugemist on. Ka watsa wahtsema panewat naljа on palju. Hind 2 naela wärsket wõid, potitäis mett ehk kni seda ei ole, siis 10 marka. Kui kauplustes otsas on, siis laenaku iga edasipüüdja seda raamatukogust lugemiseks.

10. oktobril kell 10 hommikul on Saue wallamajas Jõgimäe kõrgema
algkooli juhataja-õpetaja
(asetäitja) ja Saku algkooli õpetaja walimine. Isiklik ilmumine soowitaw. Kirjalikul ülesandmisel tarwilised (haridus ja profes. eestika) tunnistused. Muusika tundjatel eesõigus. Kooliwalitsus.

Päewaleht
Waba Maa
seisab töötawate rahwakihtide teenistuses.

„Waba Maa“ on mõjuwal kohal Eesti ajakirjanduses, sest ta on enese ümber koondanud Eesti juhtiwad sotsialistliselt mõtlejad poliitilised jõud jo eriteadlased; teda toetawad oma kaastööga terwe rida meie tähtsamaid kirjanikke ja kunstnikke.

„Waba Maa“ seisab riigi walitsemisel ja seadusandlisele tööle lähedal, toob neilt aladelt kõige wärskemaid ja kindlamaid ülewaateid ning teateid

„Waba Maa“ loeb esimese järgu ülesandeks meie maaküsimuse lahendamise nii nagu wäikemaapidajate ja maatarahwa huwid seda nõuawad. Selle elulise tähtsusega küsimuse põhjaliku selgitamise eest kannawad hoolt paremad asjatundjad.

„Waba Maa“ peab tähtsamaks ülesandeks Eesti kooli rajamise, nende huwisid kaitstes, kes koolipõllul töötawad.

„Waba Maa“ paneb riigi ja omawalitsuse teenijate ning tööliste elu walgustamise peale suurt rõhku, nende elujärje parandamist oma esimeste ülesannete hulka lugedes.

„Waba Maa“ sõjakirjad, wärsked ja asjatundlikud, tulewad lehe eri-sõjakirjasaatjatelt.

„Waba Maa“ tugewam külg on kodumaa sõnumete osakond, mille warustamise eest hoolt kannawad üle kolmesaja kirjasaatja.

„Waba Maa“ wäljamaa kirjad tulewad erikaastööliste poolt, kes Pariisis, Londonis, Brüsselis, Kopenhagenis Stockholmis ja Helsingis.

„Waba Maa“ päewaudised ja Tallinna teated on kõige wärskemad, kuna leht otsekoheses ühenduses seisab allikatega kõikides waldkondades, ööjel trükitakse ja ilmub wara hommikul.

„Waba Maa“ saabiga päew telegrammisid Eesti telegraafi agentuurilt; eraatelegrammid ja telefonogrammid oma kaastöölistelt kodu- ja wäljamaalt.

„Waba Maa“ õigest seisukohast ja tema tarwidusest Eesti awalikus elus annab tunnistust asjaolu, et noor leht poole aasta jooksul oma juured sügawale on ajanud üle kogu kodumaa, wanemaid päewalehti alaliste lugejate arwu poolest enesest kaugele maha jättes.

Kuulutajatel
on kasulik „Waba Maas“ kuulutada, mida loetakse mitte üksi Tallinnas, waid mis suurel arwul ka üle kodumaa laiali läheb.
Tellimiste hind: 1 kuu — 7 m. 50 p. 3 kuud — 22 m. 50 p.
Kuulutuste hind: 1 nonp. rida 75 penni, lehe eesotsas ja tekstis 2 mk.
Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid Eestis, ilma et rahasaatmise eest erimaksu wõtaksid.
Proowinumbrid maksuta. Proowinumbrid maksuta.
Aadress: „Waba Maa“, Tallinnas, Wana Posti uul. 5 ehk postkasti nr. 72
Kirjastusühisus „Waba Maa“.

Trükitud Tallinna Eesti Kirjastuse-ühisuse sekwestreeritud trükikojas.